ЁШ ЛЕНИНЧИ

Ўзбекистон комсомол-ёшлари рўзномаси

1991 йил 14 сентябрь Шанба
№ 143 (14.818).
Баҳоси 10 тийин.

• АССАЛОМУ АЛАЙКУМ, АЗИЗ МУШТАРИЙ! • السلام علیکم، عزیز موشتری ! •

Гуласал Мадримова Хоразмдаги Боғот ноҳиясининг «Коммуна» жамоа хўжалигида меҳнат қилади. Деҳқончилик қилиш ниятида ижарага ер олган.

Суратчи Р. ЖУМАНИЁЗОВ. (ЎзТАГ).

ЖУМҲУРИЯТ КОМСОМОЛИ МАРКАЗҚЎМИ ВА МАРКАЗИЙ НАЗОРАТ КОМИССИЯСИНИНГ III ҚЎШМА ПЛЕНУМИ

МУСТАҚИЛ ЎЗБЕКИСТОННИНГ РАВНАҚИ ЙЎЛИДА

ЎЗБЕКИСТОН ЛКЁИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИНИНГ БИРИНЧИ КОТИБИ А. НОСИРОВ МАЪРУЗАСИ

Ҳурматли Пленум қатнашчилари:

Биз Ўзбекистон комсомоли Марказқўмининг ушбу Пленумини Бухоро шаҳрида ўтказишга ва уни мактаб комсомол фаолиятини такомиллаштириш муаммоларига бағишлашга қарор қилган эдик. Афсуски, 19—21 августда юз берган фожиали воқеалар барча умид ва мақсадларимизни ўзгартириб юборди. Ҳозирги сиёсий вазиятда кун тартибида биргина масала — ёшлар ташкилотининг келажаги, уни тубдан қайта шакллантириш масаласи турибди. Комсомол учун қийин ва оғир синовларга бой даврда ҳар бир Пленум қатнашчиси, ёшларимиз уни янгилаш, ҳақиқий ёшлар ташкилотига айлантириш масаласига лоқайд бўлмайдилар, ўз фикр ва мулоҳазаларини айтадилар, иттифоқимиз атрофида бирлашадилар, деган умиддамиз.

Азиз ўртоқлар:

Жумҳуриятда Ўзбекистоннинг давлат мустақиллигига эришиш ва уни янада мустаҳкамлаш учун қатъият ҳамда изчиллик билан иш олиб борилмоқда. Иттифоқ шартномасига муносабат бўйича ҳам аниқ-равшан позиция ўз аксини топаётир: жумҳуриятимиз иттифоқ тарафдори, бироқ, мустақил давлатлар иттифоқи тарафдоридир. 19—21 августдаги ғайриконституциявий тўнтаришга бўлган уриниш Ўзбекистон раҳбарияти ва жамоатчилиги томонидан қўллаб-қувватланмади, жумҳуриятда халқ манфаатлари билан муштарак сиёсий йўлдан бир қадам ҳам орқага чекинилмаслиги, бу ерда фақат конституцион тузумгина ҳукмрон эканлиги кескин равишда билдирилди.

31 августда Ўзбекистон Олий Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида «Ўзбекистон давлат мустақиллиги тўғрисида»ги Баёнотнинг қабул қилиниши чинакам тарихий воқеа бўлди. Халқимизнинг асрий орзу ва истаклари рўёбга чиқди. Ҳақиқий истиқлол ва ўзликни англаш сари дадил қадам босилди. Ҳур диёримиз бундан буён Ўзбекистон жумҳурияти деб аталиши эълон қилинди.

Жумҳуриятларнинг давлат мустақиллиги шароитида Бутуниттифоқ Ленинчи Коммунистик Ёшлар Иттифоқи эндиликда яхлит федерация сифатида мавжуд бўлаолмаслигини ҳаётнинг ўзи яққол тасдиқлаб турибди. Комсомол Марказқўмининг 4 сентябрда бўлиб ўтган Пленуми 27 сентябрь куни ташкилотнинг фавқулодда съездини чақириш тўғрисида қарор қабул қилди. Бўлажак анжуман кун тартибига комсомолни иттифоқ аҳамиятидаги ижтимоий-сиёсий ташкилот сифатида тарқатиб юбориш масаласи қўйилмоқда. Бу борада федерациянинг ҳар бир субъекти, шу жумладан биз ҳам аниқ бир қарорга келишимиз, ташкилотимизнинг ўз ўрнини, сиёсий йўлини, истиқбол фаолиятини аниқлаб олишимиз даркор.

Ижозат берсангизлар ана шу муаммолар билан боғлиқ баъзи бир мулоҳазаларни баён этсам.

Шуни комил ишонч билан айтиш мумкинки, жумҳурият комсомолининг XXIV съезди аввал бошдаёқ амалда янги замонавий ёшлар ташкилотини тузган эди. Ўзбекистон комсомолининг тарихида биринчи маротаба Ҳаракат дастури ва Устави қабул қилинди. Бир вақтлар комсомолнинг бош вазифаси бўлган — ёшларни коммунистик руҳда тарбиялаш каби иборалардан воз кечилди. Иттифоқни тубдан қайта ташкил этишнинг ҳуқуқий асослари, ёшларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш, миллий маданиятни тиклаш, демократик ва мустақил Ўзбекистонни барпо этишда қатнашиш каби масалалар ўз вақтида амалий фаолиятимиз марказига қўйилди ва бу жуда тўғри бўлганди, деб ҳисоблаймиз.

Сўзимнинг исботи учун шуни айтишим мумкинки охирги 4—5 йилда ташкилотимиз жиддий инқироз ҳолатини бошидан кечирган бўлса, ўтган биринчи ярим йиллик якунларига кўра ижобий кўрсаткичларга эриша бошладик. Комсомол сафига қабул қилиш кўпайди, ижтимоий аҳамиятга молик масалалар борасида ижобий ўзгаришлар бўлмоқда.

Ўз тарихида биринчи марта ташкилотимиз Ўзбекистон адлия вазирлигида расмий равишда рўйхатдан ўтказилди. Мавжуд жиддий муаммо ва камчиликларга қарамай, Ўзбекистон комсомоли фаолият кўрсатиш учун зарур бўлган мустаҳкам асосга, малакали ва ўқимишли кадрларга, ёшлар билан ишлаш тажрибасига, қолаверса, давлат ҳокимияти органларида обрў-эътиборга эга.

Комсомол ташкилотларининг ташаббуси билан Наманган вилояти, Тўрткўл, Чуст, Ҳамза ва Фрунзе ноҳияларининг халқ депутатлари Кенгашлари сессияларида ёшларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишга қаратилган аниқ мақсадли дастурлар қабул қилинди. Жумҳурият Олий Кенгашининг ёшлар сиёсати Қўмитаси ҳам давлат ёшлар сиёсати асослари

(Давоми иккинчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН ЛКЁИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ ВА МАРКАЗИЙ НАЗОРАТ КОМИССИЯСИНИНГ III ҚЎШМА ПЛЕНУМИ ҚАРОРИ

«Ҳозирги аҳвол ва янгиланаётган Ўзбекистон комсомолининг позицияси тўғрисида»

Жумҳурият комсомоли XXIV съезди Иттифоқимизнинг Ҳаракат дастури ва Уставини қабул қила туриб, Ўзбекистон Конституцияси доирасида, ўз аъзоларининг сиёсий ва диний эътиқодлари хилма-хиллигини тан оладиган, мафкуравий сарқитлардан халос бўлган янги ёшлар ташкилотига асос солди.

Ўзбекистоннинг мустақил давлат деб эълон қилиниши, ёшлар ўртасида вужудга келган ижтимоий-сиёсий вазият Иттифоқимизни тубдан ва қатъий равишда янгилашни, ёшларнинг ҳаётий ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишга қодир бўлган кучли ташкилотга айлантиришни талаб этмоқда.

Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитаси ва Марказий Назорат Комиссиясининг қўшма Пленуми қарор қилади:

1. Ўзбекистон Ленинчи Коммунистик Ёшлар Иттифоқи номини унинг аъзолари талабларига мувофиқ ҳолга келтириш, бундан келиб чиқиб амалдаги Ҳаракат дастури ва Уставнинг бир қатор қоидаларига принципиал ўзгартишларни киритиш тўғрисидаги масалани кўриб чиқиш зарур деб ҳисоблансин.

Жумҳурият комсомол ташкилотлари ва Ўзбекистон ЛКЁИ аъзолари муҳокамасига ташкилотимизни Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи деб номлаш тўғрисидаги таклиф ҳавола қилинсин.

2. Ўзбекистон комсомолининг навбатдан ташқари XXV съезди 1991 йил 4 октябрда чақирилсин.

3. Қабул қилинаётган қарорларнинг Иттифоқимиз тақдири учун муҳим аҳамиятга эга эканлигини ҳисобга олган ҳолда, Пленум номидан барча комсомол ташкилотларига ва Ўзбекистон ЛКЁИ аъзоларига мурожаат қилинсин.

4. Ўзбекистондан сайланган делегатларга БЛКЁИнинг фавқулодда съездида қарорлар қабул қилинаётганда жумҳурият комсомоли Марказий Қўмитасининг қуйидаги асосий хулосалаларидан келиб чиқиш топширилсин:

— БЛКЁИ ёшлар ташкилотлари федерацияси сифатида сиёсий ролини бажариб бўлди деб ҳисоблайди ва унинг марказий органларига ваколатларини ўзидан соқит қилишни талаб этади;

— жумҳуриятлараро мувофиқлаштирувчи муваққат қўмитасини тузиш ва барча ёшлар Иттифоқлари билан шартномалар орқали ҳамкорлик қилишни таклиф қилади;

— БЛКЁИ мулкини барча жумҳуриятлар ёшларининг манфаатлари йўлида фойдаланиш принципига таянишни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблайди.

ДҲҚ, ИИВ, ПРОКУРАТУРА, АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ, ИЧКИ ҚЎШИНЛАР, ТУРКИСТОН ҲАРБИЙ ОКРУГИ ҚИСМЛАРИ ВА ҚЎШИЛМАЛАРИ, ДАВЛАТ БОШҚАРУВ ОРГАНЛАРИ РАҲБАРЛАРИГА, ЎЗБЕКИСТОН ЖУМҲУРИЯТ КОМСОМОЛЛАРИГА

Ҳурматли ўртоқлар!

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1991 йил 25 августдаги Фармони (бешинчи банди) бир қатор органлар томонидан ўзбошимчалик, ўз-ўзидан сиёсий фирқалар ёки оммавий ҳаракатларнинг ташкилий тузилмаси бўлмаган комсомол ташкилотларига ҳам жорий этилаётганлиги тўғрисида жойлардан келаётган ахборотлар гувоҳлик бериб турибди.

Иккинчи томондан комсомолларнинг ўзлари ҳам комсомол ташкилотларининг бундан кейинги тақдири тўғрисидаги масалани қўймоқдалар.

Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитасининг III пленуми ҳар қандай ҳолда барча масалалар Қонунга мувофиқ тарзда ва комсомолларнинг ўз фикрлари асосида ҳал этилиши зарур, деб ҳисоблайди. Бугун пленум Ўзбекистон ЛКЁИ XXV съездини шу йилнинг 4 октябрида чақириш тўғрисида қарор қабул қилди. Унда Иттифоқимизнинг номини, Устав ва Ҳаракатнома баъзи бир принципларини ўзгартириш масалалари кўриб чиқилади.

Пленум Сизга съезд ўз ишини якунлаганига қадар ўйланмай, шошма-шошарлик билан комсомол ташкилотлари фаолиятини маъмурий йўл билан таъқиқлаб қўйиш ҳатти-ҳаракатларидан, уларни тарқатиб юбориш ёки ўз-ўзини тарқатиб юборишдан тийилиб туриш илтимоси билан мурожаат қилади.

ЎЗБЕКИСТОН ЛКЁИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ III ПЛЕНУМИ ҚАТНАШЧИЛАРИ

ЯНГИ НАВ

Ҳозир Мирзачўлда экилаётган уч навдаги пахта ёнига яна битта С—6524 деб аталган янги юқори самарали нав қўшилади. Ҳозир Сирдарё вилоятининг сарауруғчилик хўжаликларида ана шу нав ҳосилини йиғиштириб олиш бошланди. Гулистон ноҳиясидаги Фрунзе номли жамоа хўжалигида теримнинг дастлабки кунидаёқ ана шу янги нав ҳосилидан 20 тоннага яқини хирмонга тўкилди. Ундан дастлабки уруғликни олишади. Теримда 400 га яқин киши қатнашмоқда. Уларга иш ва меҳнатга ҳақ тўлаш шарт-шароитлари ҳақида йўриқномалар берилган.

Хўжалик пахтакорлари мавсум охиригача давлатга 500 тоннадан кўпроқ уруғлик пахта сотадилар, уларнинг асосий қисмини С—6524 нави ташкил этади.

Гап Самарқанд ноҳиясидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалигида очилган янги болалар боғчаси устида кетмоқда. Боғча алоҳида тайёрланган лойиҳа асосида бунёд этилди — бу хўжалик бошқаруви «вилоят жамоа хўжалиги қурилиши» бирлашмасига берган буюртманинг асосий шарти бўлди.

БУНАҚАСИ БОШҚА ЕРДА ЙЎҚ

Лойиҳачилар буюртмани кўнгилдагидек бажаришга ҳаракат қилдилар, мазкур бирлашма бинокорлари эса уни қандай бўлса шундайлигича амалга оширдилар. Бинога пардоз беришда миллий меъморчилик усулларидан оқилона фойдаланишди. Кенг ва ёруғ айвонлар, зиналар, устунлар, ўзига хос безатилган шифтлар кишини мафтун этади.

Болалар боғчасида спорт ва кўргазма заллари, меҳнат билан шуғулланиш учун мўлжалланган устахоналар, қишки боғ ҳам бор. Дарвоқе, болалар ўйнайдиган ва ухлайдиган хоналар полнинг тагидан иситилади. Ҳовлида эса сув ҳавзаси, турли-туман арғимчоқлар, машқ нарвончалари бор.

(ЎзТАГ мухбири).

Шу сўнгги хабар

Қутлаймиз!

Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонига биноан Орол денгизини қутқариш юзасидан олиб борилаётган жамоатчилик ҳаракати ва тадбирларида фаол қатнашганлиги учун Орол ва Оролбўйини қутқариш жамоатчилик қўмитасининг раиси ўртоқ П. Шермуҳамедовга «Ўзбекистон жумҳуриятида хизмат кўрсатган маданият ходими» фахрий унвони берилди.

«Ёш ленинчи» рўзномаси таҳририяти аъзолари ҳам Пирмат акани юксак унвон билан чин дилдан муборакбод этади ва унинг Орол келажаги йўлида амалга ошираётган ишларига муваффақиятлар тилайди.

ГАРРИ КАСПАРОВНИНГ ФИКРИ

Шахмат бўйича жаҳон чемпиони Гарри Каспаров Ғарб СССРга ёки унинг айрим жумҳуриятларига молиявий ёрдам бермаслиги керак, деб ҳисоблайди.

У Страсбургда Европа парламентининг христиан демократик фракцияси ҳузурида сўзга чиқиб, бундай ёрдам совет раҳбарларининг «нафсониятини кучайтиради ва мамлакатнинг ҳозирги вақтда 70 миллиард долларни ташкил этувчи ташқи қарзини кўпайтиради, холос, деди.

Гарри Каспаров Ғарбга СССРга ёрдамни техникавий кўмаклашиш ва озиқ-овқат маҳсулотлари етказиб бериш билан чеклашни маслаҳат берди, чунки, унинг гапларига қараганда, «ўзимиз қишдан омон чиқа олмаймиз».

Жаҳон чемпиони ўз нутқида Михаил Горбачевни «Коммунизм давридаги Людовик XVI» деб атади. Яна у Борис Ельцин Россия демократия йўлидан ривожланишининг «бирдан-бир кафолоти» бўлишига қарамай, «у ҳали демократия вакили эмас» деди.

ЕВРОПА ҲАМЖАМИЯТИДАН ИЛТИМОС

Совет Иттифоқи кўп миқдорда озиқ-овқат билан ёрдам беришни сўраб Европа ҳамжамиятига мурожаат этди. Европа ҳамжамиятлари комиссияси расмий вакилининг маълум қилишича, СССР халқ хўжалигини оператив бошқариш қўмитасининг раиси Иван Силаевнинг Москвада турган Европа ҳамжамиятлари комиссияси раиси ўринбосари Франс Андресснга топширган хатида шундай илтимос баён этилган. Унда гап СССРга 5,5 миллион тонна дон, 800.000 тонна гўшт ва 900.000 тонна қанд-шакар етказиб бериш ҳақида бормоқда.

Эшитдингизми, Ўқидингизми?

⊙ **БИЗ Югославияда дом-дараксиз йўқолган икки касбдошимизни қидириб топиш учун имкони бўлган ҳамма чораларни кўраяпмиз, — деди Эдуард Сагалаев ТАСС мухбирига. Аммо, афсуски, ҳозирча ҳамма уринишларимиз зое кетмоқда. Журналистлар уюшмаси конфедерациясининг раиси (СССР Журналистлар уюшмаси энди шундай деб аталмоқда) бўлгани учун ҳам Э. Сагалаев ўша журналистларнинг тақдирига қаттиқ қайғурмоқда.**

Бугунги дунёда журналист касби тобора кўпроқ хавф остида қолмоқда, деб таъкидлади Эдуард Сагалаев, бу эса мазкур касб соҳиблари учун алоҳида ҳуқуқий ва ижтимоий кафолатлар яратиш муаммосини яна бир бор кўндаланг қилиб қўяди.

⊙ **ПОКИСТОННИНГ собиқ Бош Вазири Беназир Бхутто мамлакат ҳукуматига мурожаат этиб, «ўзларини Москвадан мустақил деб эълон қилган Ўрта Осиёдаги Шўро мусулмон жумҳуриятларини тан олишга» чақирди. Франс Пресс ахборот бошқармасининг Карочидан хабар қилишича, у чоршанба куни бу ерда Покистон халқ —фирқаси уюштирган оммавий митинг қатнашчилари ҳузурида сўзлаган нутқида шундай деган.**

Бхуттонинг фикрича, Исломобод Болтиқбўйи давлатларининг ажралиб чиққанини тан олган экан, бу жумҳуриятларни тан олишига ҳеч нарса тўсқинлик қилмайди.

Бхутто бошқа масалаларга тўхталиб, ислом давлатлари ўртасидаги низоларни ҳал қилиш учун, шунингдек, «Минтақадаги ажнабий босқинчиликни даф қилиш» учун мусулмонлар армиясини тузиш ғоясини яна қўллаб-қувватлади.

⊙ **Ўзбекистон Давлат Хавфсизлик қўмитасининг биноси олдидаги майдонга ўрнатилган Ф. Э. Дзержинский ҳайкали ўтган куни тунда олиб ташланди.**

Ибратли тадбирлар

«ОЛТИН КУЗ—91» ЧОРЛАЙДИ

Хўш, жумҳуриятимиз расмий мустақилликка эришди. Энди навбатдаги вазифаларимиз нималардан иборат? Балки, олдимизда турган биринчи ва энг асосий вазифа барча соҳаларни, ҳар томонлама етук ва малакали мутахассислар билан таъминлашдан иборатдир? Яқинда мухбиримиз вилоят комсомол қўмитаси саркотиби, «Ёш ленинчи» рўзномаси таҳрир ҳайъати аъзоси Адҳамжон Орзиматов билан шу мавзуда суҳбатлашди.

— Адҳам ака, талабаларга ёрдам бериш, уларга нисбатан эътиборни кучайтириш ҳақида турли қарору-қонунлар қабул қилинаяпти. Пойтахт олий ўқув юртларида сезиларли ўзгаришлар ҳам бор. Айтингчи, бу масалада вилоятда қандай ишлар амалга оширилаяпти?

— Ҳозирги кунда вилоятимиздаги 3 олий ва 23 ўрта махсус ўқув юртларида 20 мингдан зиёд талаба таҳсил олмоқда. Илмий-техника ижодкорлигида 9 мингдан ортиқ ёшларимиз фаоллик кўрсатиб келишмоқда. Ҳар йили вилоятимиз халқ хўжалиги турли соҳалар бўйича 2 минг олий маълумотли, 9 минг ўрта махсус маълумотли ёш мутахассисга эга бўлади.

1990—91 йиллар жамиятимизда бўлиб ўтаётган ўзгаришлар бизнинг ёшларимизни ҳам ҳаракатга келтирди. Ва бу ҳаракатларнинг сиёсийлашувига сабаб бўлди. Бу ҳолат, айниқса, олий ва ўрта махсус ўқув юртлари талабалари ўртасида жуда сезиларли...

— Келинг, бугун сиёсат ҳақида гаплашмасдан, фақат олий ва ўрта махсус билим юртларидаги ўзгаришлар ҳақида фикр юритсак?

— Яхши. Вилоятимиз олий ва ўрта махсус ўқув юртлари маъмуриятлари бугунги кунда халқ хўжалигини ривожлантиришда ўз вазифаларини қайтадан кўриб чиқмоқда. Мисол учун, Фарғона политехника олий билимгоҳини оладиган бўлсак, бу маскан шу йилдан шартнома асосида мутахассис тайёрлашга киришди. Бу ерда билим олиш учун сарфланаётган харажатларнинг бир қисми корхона ва ташкилотлар зиммасига юкланмоқда. Политехника олий билимгоҳи жумҳуриятимизда биринчилардан бўлиб, ўн йил давомида кимё корхоналари учун 500 нафар муҳандис—технолог тайёрлаб бериш мажбуриятини олди.

— Хўш, бу шартноманинг аввалги ўқитиш жараёнидан афзаллиги нимада?

— Афзаллиги шундаки, шартномага қўл қўйган корхона ва ташкилотлар олий билимгоҳ ҳисобига бир ярим миллион сўм маблағ ўтказишади. Ўз-ўзидан маълумки, бу маблағ, талабаларнинг яхшироқ таълим олишлари учун сарфланади. Бугун ўқувчи ёки талаба учун сарфланган ҳар бир сўм, келажакда жумҳуриятимиз учун қанчалар фойда келтириши мумкинлиги таъкидлаб ўтиришга ҳожат бўлмаса керак.

Водийда халқ хўжалиги эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда мутахассислар тайёрлашга бошқа олий ва ўрта махсус ўқув юртларида ҳам алоҳида эътибор берила бошланди. Политехника олий билимгоҳида тиббиёт электроникаси. Қўқон дорилмуаллиминида физика—информатика, математика—информатика мутахассисликлари жорий этилди. Айниқса, Фарғона дорилмуаллимини негизида Фарғона давлат дорилфунуни ташкил этилиши ҳамда бу ерда янги ўқув йилидан бошлаб шарқшунослик, ҳуқуқшунослик, халқаро иқтисодий алоқалар ва шу сингари бошқа мутахассисликлар бўйича ёшларимизнинг таълим ола бошлаши ҳаммамизни қувонтирди. Талабалар стипендияларининг ошиши, вилоят, шаҳар комсомол қўмиталари стипендияларининг жорий қилиниши, ёшлар рўзномаларига комсомол қўмиталари ёрдами билан имтиёзли обуналар ташкил этилиши вилоятимиз ўқув юртлари талабалари ўртасида яхши кайфият уйғотди.

— Сиз етакчилик қилаётган ёшлар ташкилоти бу борада қандай ишларни амалга оширмоқда?

— Яқинда вилоят комсомол қўмитаси Фарғона шаҳар олий ва ўрта махсус ўқув юртлари талабаларининг таклиф ва истакларини инобатга олиб, «Олтин куз — 91» фестивалини ўтказиш ташаббуси билан чиқди. Ташаббусимизни Фарғона шаҳридаги бир қатор йирик корхоналар ҳамда ёшлар марказлари қўллаб-қувватлаб, ҳомийлик қилиш истагини билдирдилар. Улар «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмаси, кимёвий толалар заводи, оёқ кийимлари ишлаб чиқариш бирлашмаси, пахта саноати корхоналари «Ҳамза», «Ёшлик» ва «Поиск» номи билан фаолият кўрсатаётган хўжалик ҳисобидаги ёшлар марказлари, ҳамда бир қатор шунга ўхшаш ёшларга меҳр қўйган, уларнинг муаммосини ўз муаммолари, деб биладиган корхоналардир.

Ваҳоланда Фарғона шаҳрида яшовчи ва шаҳар атрофидаги ноҳияларда ишсиз юрган мутахассисларни, ёшларни бу корхоналарга ишга жалб этамиз. Корхоналар эса, мутахассислиги бўлмаган ёшларни ўз режаларига асосан олий ва ўрта махсус ўқув юртлари билан тузилган шартнома бўйича ўқитадилар ва иш билан таъминлайдилар.

Н. ҲАМРОЕВ суҳбатлашди.

Шундай қилиб, 17 сентябрь куни Фарғона шаҳар Аҳмад Фарғоний истироҳат боғида бўлиб ўтадиган «Олтин куз—91» талаба-ёшлар фестивалида қизиқарли тадбирлар, саноат моллари бўйича ким ошди савдоси ўтказилади. Талаба ва ёшлар ўртасида энг узун, энг калта, энг ўхшаш эгизаклар танлови, тош кўтариш, қўл кураши, арқон тортиш спорт мусобақалари бўлиб ўтади. Кечки пайт эса, Ленин номли майдонда ёшлар учун байрам тантаналари ташкил этилади.

«Обуна—92»

Сиз «Ёш ленинчи»га обуна бўлдингизми?

БИР ЙИЛГА — 24 СУМ 96 ТИЙИН.
6 ОЙГА — 12 СУМ 48 ТИЙИН. 3 ОЙГА — 6 СУМ 24 ТИЙИН.
ИНДЕКСИМИЗ: 64607.

УЗБЕКИСТОН ЖУМҲУРИЯТИ РАҲБАРИЯТИНИНГ КУРСАТМАСИГА КУРА ОБУНАЧИЛАРДАН 5 ФОИЗЛИК УСТАМА ОЛИНМАЙДИ.

МУСТАҚИЛ ЎЗБЕКИСТОННИНГ РАВНАҚИ ЙЎЛИДА

(Давоми. Боши 1-бетда).

тўғрисидаги Қонунни тайёрлашда комсомол томонидан таклиф этилган лойиҳага асосланди. Шунингдек, XXIV съезд резолюциясига мувофиқ «Оролбўйи ёшлари ва болалари» дастури ишлаб чиқилди ва уни амалга оширишга киришилди. Ана шу тартибда, яъни бирин-кетин олдимизга қўйилган масалаларни амалга оширмоқчи эдик. Эндиликда эса, ҳаёт, давримизнинг бугунги талаби — рўй бераётган ўзгаришларни ҳисобга олиб фаолиятимизни шиддатли ва дадил қадамлар билан давом эттиришни тақозо қилмоқда.

Бизнинг қатъий тутган йўлимиз бугунги кунда Иттифоқни ёшлар учун ишлашга мажбур этиш, уларнинг маънавий заруриятига учун хизмат қилдириш, мавжуд эзгу қадриятларимизни сақлаб қолишдан иборатдир. Навқирон авлод фақат ғамхўрлик кўрсатиладиган эмас, балки ўз тақдирига ўзи хўжайин бўлганда ҳам уни турмуш тарзи ижобий томонга қараб янада ўзгаради. Бинобарин, ёшлар эҳтиёжини қондириш борасида курашиш лозим. Бунинг учун эса албатта, ташкилотимизни ҳар томонлама янгилашимиз, уни тубдан қайта ислоҳ қилишимиз, Устав ва Ҳаракат дастурининг бир қанча сиёсий позицияларини қайта кўриб чиқишимиз зарур бўлади.

ФИРҚА ТАШКИЛОТЛАРИ, БОШҚА ЖАМОАТ БИРЛАШМАЛАРИ БИЛАН МУНОСАБАТ ТЎҒРИСИДА

Мазкур маърузада ушбу масалани четлаб ўтиш нотўғри бўлур эди. Мамлакатда янги сиёсий фирқалар ва жамоат бирлашмаларининг пайдо бўлиш жараёни илдам равишда ўсиб бормоқда. Бундан бир ярим йил муқаддам қизғин мунозаралар маркази бўлган — кўп партиявилик бизга керакми деган масала тарихнинг ўзи ҳал қилди. Бунинг устига КПСС раҳбариятининг ўзини-ўзи бадном қилиши коммунистик фирқанинг инқирозига олиб келди. Миллионлаб оддий коммунистлар ўзлари истаган ёки истамаган ҳолда раҳбариятнинг авантюрачилик ҳаракатига маънавий жавобгар эканликларини ҳис қилиб туришибди.

Жамиятда демократик асосларни ривожлантириш мақсадида, Ўзбекистон Президенти И. А. Каримов томонидан ички ишлар вазирлиги, Давлат хавфсизлик қўмитаси, адлия органларини, Ўзбекистон ҳудудида жойлашган СССР Ички ишлар вазирлиги қўшинлари ва Туркистон ҳарбий округи қисмларини, ижодий уюшмалар, кўнгилли жамиятлар ва жамғармалар, уларнинг бўлим ва корхоналарини фирқа ташкилотлари тасарруфидан чиқариш тўғрисида бир қанча фармонлар қабул қилинди. Ўйлаймизки, Жумҳурият Президентининг бўлажак фармонлари олий ўқув юртларини, ҳунар-техника билим юртлари ва умумий таълим мактабларини танҳо мафкура устунлигидан озод қилади, ёшларимизга ҳар томонлама пухта билим олиш учун шарт-шароитларни яратиб беради. Табиийки ушбу вазиятда Ўзбекистон Компартияси ўз йўлини белгилаб олиши лозим. 14 сентябрда бўлиб ўтадиган фавқулоддаги съезд бу масалани ҳал қилади, фирқанинг келажакда қандай бўлишини ҳаёт кўрсатиб беради.

Кўп фирқалилик системасига ўтиш ва фирқа ташкилотлари тасарруфидан чиқиш шароитида бизнинг позициямиз қандай бўлади?

Биринчидан, комсомол сиёсийлик томонидан ижтимоийлик сари кескин бурилмоғи керак. Бу иттифоқимиз ўз олдига қўйган бош мақсадларига ҳам тўғри келади.

Иккинчидан, Ёшлар Иттифоқининг иш фаолияти бугунги кунда сиёсий фирқалар, жамоат бирлашмалари ёки ҳаракатларига улар қандай мақсадларни кўзламасин бўйсундирилиши мумкин эмас. Улар билан ўзаро биргаликдаги ҳаракат жумҳурият ёшларининг манфаатлари учун ҳамкорлик қилиш тўғрисидаги тенг ҳуқуқли шартнома ва аҳдлашув орқали амалга оширилади.

Учинчидан, сиёсий, дунёвий, диний эътиқодга эга бўлиш ҳар бир Иттифоқ аъзосининг шахсий иши ҳисобланиши керак. Иттифоқ ёшларни Ўзбекистон Конституцияси, инсоний бурч, миллатлараро келишувга асосан қайси тил ҳамда миллатга мансублигидан қатъи назар ёш инсоннинг ривожланишига, уни ижтимоий ҳимоя қилиш ва ҳимояланишига, маънавий ва маданий камолга эришишига ёрдам бериш, ҳамкорлик қилиш учун бирлаштиради. Бу эса энг аввало, Ўзбекистон ёшларининг катта қисмини Иттифоқ атрофида жипслаштириш имкониятини юзага келтиради.

ЯНГИЛАНГАН ИТТИФОҚНИНГ ИЧКИ ИТТИФОҚ ТУЗИЛМАСИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ЛКЁИ XXIV съездида Иттифоқимиз ёшларни ижтимоий ҳимоялашни асосий мақсадлардан бири қилиб қўйган эди. Танланган бош йўлнинг тўғрилигини съезддан кейинги ўтган давр ҳам тасдиқлаб турибди.

Бозор иқтисодиётига ўтилаётган оғир шароитларда ишсизликнинг биринчи навбатда ёшлар ўртасида ортиб кетиши уларнинг турмуш даражасини янада пасайтириб юбормоқда, эртанги кунга, ёшлар манфаат ва ҳуқуқларини ҳимоя қилаётган Иттифоқнинг тутган ўрнига бўлган ишончсизлик ва умидсизлик кундан-кун ошмоқда. Шунинг учун биз ўз фаолиятимиз марказига ёшлар ва ўсмирларнинг ижтимоий хизматини ташкил этишни қўйишимиз, ушбу мақсадга қаратилган барча мавжуд маблағларни дарҳол ҳаракатга келтиришимиз лозим. Маблағларимиз ҳам оз эмас — 7 миллион сўмдан ортиқроқ. Бу эса давлат ҳокимият органлари, ёшлар ва жамоатчилик ўртасида ташкилотларимиз мавқеини янада мустаҳкамлаш, шунингдек, ёшлар муаммоларини ҳал қилиш учун дастлабки асослар пойдеворини барпо этиш имконини беради.

Афсуски, съезддан кейинги ўтган давр мобайнида кўпгина комсомол ташкилотлари ўзларининг тутган ўринларини белгилай олмаётирлар, анжуман қарорларини бажариш бўйича аниқ дастурлар ишлаб чиқишгани йўқ. Марказқўм Бюросининг қарорига кўра съезд олдимизга қўйган топшириқларни уддалаш учун барча комсомол ташкилотларига пул маблағлари ажратилиб, уларнинг тақсимланиш тартиби белгиланганлиги, илмий-методик ҳужжатлар ишлаб чиқилганлигини янада таассуф билан таъкидлаш лозим. Съезд қарорларини бажаришга бундай масъулиятсизларча ёндашув ташкилотимиз обрўси ва мавқеига путур етказмоқда. Устига-устак айрим комсомол ходимлари ушбу пул маблағларини уларнинг меҳнатига ҳақ тўлашга йўналтириш тўғрисидаги масалани қўймоқдаларки мен буни сиёсий хатодан ўзга нарса эмас, деб ҳисоблайман. Шунинг учун Марказқўм аъзоларидан тузилган иқтисодий комиссиямиз тезлик билан жойлардан келган дастурларни кўриб чиқиб ёшларнинг ижтимоий хизматини ташкил қилиш борасидаги ишимизга раҳбарлик қилишини, жойлардаги комсомол қўмиталарига бу ишларни бошлаб юборишга, ҳар томонлама ўйлаб ишлаб чиқилган дастурларни амалга оширишга ёрдам беришини, ажратилган пулларнинг тўғри сарфланишини ўз назоратига олишни илтимос қиламиз.

ЯНГИЛАНАЁТГАН ИТТИФОҚНИНГ АСОСИЙ МАҚСАДЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Танҳо мафкурадан чекиниш Иттифоққа турли сиёсий йўналишдаги ёшларнинг жалб этилиш имкониятини туғдиради. Чамаси бундай шароитда, Иттифоқ тасаррруфидаги баъзи ташкилотлар (бошланғичдан тортиб вилоятгача) олдинги атамаларини сақлаб қолиши, бошқалари эса янгисига алмаштиришини ҳам кўзда тутиш лозим. Коллектив аъзолик принципларига асосланиб Иттифоққа якка тартибдаги аъзолардан ташқари ёшлар корхоналари, қизиқишлар бўйича клублари, норасмий ижтимоий-фойдали бирлашмаларида машғул бўлган ёшларни жалб қилиш каби кўп вариантли тузилмани ҳам эътибордан четда қолдирмаслик даркор. Бундай қулай имкониятни изчиллик билан амалга ошириш ҳозирги шароитда кўпчилиги комсомол таъсиридан ташқарида бўлган талаба ёшлар, юқори синф ўқувчилари ва ҳунар-техника билим юртлари толиблари билан алоқа ўрнатишнинг янги шаклларини излаб топиш имкониятини юзага келтиради.

Ўзбекистон ЛКЁИ XXIV съездининг «Ўзбекистон комсомоли сайлаб қўйиладиган органлари қошидаги комсомол ташкилотларига ёрдам кўрсатиш фондларини ташкил этиш тўғрисида»ги резолюциясига яна бир карра қайтиш лозим. Айниқса, асосий ишдан озод этилмаган бошланғич комсомол ташкилотлари котибларига қўшимча ҳақ тўлаш тадбирларини самаралироқ амалга ошириш, аппаратлар ташкилий тузилмаларини ихчамлаштириш юзасидан фаол иш олиб бориш, ходимларни шартнома бўйича қисман ҳақ тўлаш шарти билан ишга жалб қилиш сингари шаклларни қўллаш талаб этилади. Аъзолик бадалларини тўлаш формасига яна бир маротаба эътибор бериш лозим. Ҳозирги мавжуд тўлов формасидан ташқари аъзолик бадалини муайян суммада нақд уч ойга, ярим йилга, балки бир йил учун бирданига тўлаб қўйиш тўғрисидаги масалани ўрганиб чиқиш ва агар ижобий натижа берса Уставга зарур ўзгартишлар киритиш керак бўлади. Фақатгина ички резервлардан фойдаланиш, хўжалик фаолиятини намунали йўлга қўйиб ривожлантириш молиявий аҳволимизнинг барқарорлигини сақлаб туриш имконини беради.

БЛКЁИнинг КЕЛАЖАГИГА МУНОСАБАТ ТЎҒРИСИДА

Равшанки БЛКЁИ яхлит федерация сифатида энди йўқ. Бизнингча келажакда унинг собиқ субъектлари билан муносабатлар мустақил давлатларнинг ёшлар ташкилотлари билан бўлган муносабат сингари тенг ҳуқуқли шартномаларга асосланиши лозим. Катта бўлмасада бу борада ўзимизга яраша тажрибамиз бор. Мен Ўрта Осиё, Қозоғистон ва Озарбайжон жумҳуриятлари комсомол ташкилотларининг ўзаро ҳамкорлик тўғрисидаги шартномасини назарда тутаяпман. Биз ёшлар олийгоҳи негизида ёшлар ташкилотлари кадрларини, ёш ишбилармонларни ҳамкорликда тайёрлаш, «Камалак» нашриётидан биргаликда фойдаланиш тўғрисида олдиндан келишиб олганмиз. Шунингдек, биз мазкур шартнома доирасида 23—26 сентябрда Нукус шаҳрида Орол денгизи ҳавзасининг экологик муаммосига бағишланган илмий-амалий анжуманни ўтказишни мўлжаллаяпмиз. БЛКЁИнинг маблағлари масаласига келсак бу борада менимча яқинда бўладиган фавқулодда съезд делегатларига ваколат берсак тўғри бўлур эди. Лекин бу маблағлар бўйича позициямиз шундай. Ўнлаб йиллар давомида вужудга келтирилган асосий фондлар, маблағлар БЛКЁИ тарқатиб юборилгандан кейин жумҳуриятлар томонидан тузилган кенгаш ёки ташкилот томонидан коллектив тарзда олиб борилиши лозим. Агар, бирор бир ёшлар ташкилоти бу кенгаш таркибидан чиқиб кетмоқчи бўлса у ўз ҳиссасини олиб кетиш ҳуқуқига эга бўлиб қолмоғи керак. Россия комсомоли раҳбариятидаги баъзи бир баёнотларга қараганда гўёки БЛКЁИда ташкил қилинган асосий фондлар фақатгина Россияга тегишли эмиш. Бу эса зўрлик, куч ишлатиш сиёсатидан бошқа нарса эмас. Бунга биз тамомила қаршимиз. Бир жумҳуриятни иккинчисига нисбатан устун қўйиш ҳеч қачон яхшиликка олиб келмайди.

ТАШКИЛОТИМИЗНИНГ НОМЛАНИШИ ТЎҒРИСИДА

Бу масала Ўзбекистон комсомолининг XXIV съездида ҳам кўтарилган эди. Делегатларнинг бир гуруҳи томонидан бу масаланинг қўйилишига асос ҳам бор эди. Чунки ташкилотимизнинг мақсад ва мазмуниятини ўзгартирсакда, нега унинг номи эскича бўлиб қолиши керак, деган масалани тўғри қўйишган эди. Ҳақиқатдан ҳам бизлар ташкилотимиз мазмунини ўзгартирган бўлсакда уни эски «қобиқда» сақлаб келмоқдамиз.

Шунинг учун ҳам Иттифоқимизнинг номланишини унинг ички мазмуни ва мақсадлари билан мувофиқ ҳолга келтириш лозим. Ташкилотимиз атамасида «иттифоқ», «ёшлар», «Ўзбекистон» деган абадий тушунчалар албатта сақланиб қолиниши даркор. Акс ҳолда «демократик» ёки «миллий», балки, «озод» ёки «тараққийпарвар» деган номланишлар устида шиддатли ва ўринсиз баҳслар авж олиши мумкин. Бежиз эмаски, БЛКЁИ XXI съездининг аксарият қисми ана шундай ҳуда-беҳуда баҳсларга бағишланган. Ўзбекистон ЛКЁИ XXIV съездининг иши эса анча орқа чўзилган эди. Шу боис ташкилотимизни — Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи, деб номлаш энг мақбул атама ҳисобланади, деб ўйлаймиз. Яқин ўтмишда бўлгани каби у ёки бу сўзни илоҳийлаштириб, ўринсиз мунозараю тап-сўзларни авж олдиришнинг ҳожати бормикан?

Биз нимани таклиф этамиз?

Қорақалпоғистон жумҳурияти комсомол қўмитаси, вилоят қўмиталари, Тошкент шаҳар комсомол қўмитаси бирламчи котиблари билан келишувга мувофиқ ўтган ва шу ҳафта мобайнида комсомол қўмиталарининг кенгайтирилган Бюро мажлислари бўлиб ўтиб, уларда атамани ўзгартириш тўғрисидаги масала бўйича комсомол ташкилотларининг позицияси аниқланди. Умуман олганда ташкилот номини ўзгартириш ҳақидаги таклифимиз маъқулланди ва бу қўллаб-қувватланди.

Агар бу таклифлар бугунги пленумда ижобий қабул қилинса Ўзбекистон ЛКЁИнинг навбатдан ташқари XXV съездини чақириш тўғрисидаги масалани кўриб чиқишимиз мумкин бўлур эди.

Съездда ташкилотимиз номини ўзгартириш, Ўзбекистон ЛКЁИ Уставининг айрим қисм ва бандлари ҳаракатини тўхтатиш, унга ўзгартишлар киритиб ҳамда ўтиш даврини эълон қилиш тўғрисида қарор қабул қилишимиз мумкин бўлур эди. Ушбу давр мобайнида комсомол ташкилотларига, Иттифоқимиз аъзоларига ўз йиғилишларини, пленум ва конференцияларини ўтказиш орқали ўз йўлини белгилаб олиш имконияти берилади.

Бу борадаги қарор лойиҳаси сизларнинг қўлларингизда бор.

Ўтиш даври чоғида ёшлар Иттифоқининг муҳрлари, рамзи, ҳужжатлар бланклари алмаштирилади. Бизнинг қўшма пленумимиз қарорларига асосан Иттифоқимизни Адлия вазирлигида қайта рўйхатдан ўтказиш мумкин бўлур эди.

Бундан ташқари ички иттифоқ тузилишининг янги моделини ишлаб чиқиш, навбатдан ташқари чақириладиган съездга ҳар томонлама тайёргарлик кўриш учун Марказқўм комиссиясини ташкил этсак мақсадга мувофиқ бўлур эди. Бу комиссия съездгача Ҳаракат дастури ва Уставга ўзгартириш киритиш бўйича асосланган таклифларни ишлаб чиқиш имконини берарди.

Ҳозирги юзага келган вазиятни ҳисобга олиб Ўзбекистон комсомоли Марказий Қўмитасининг Бюроси ушбу Пленумимиз номидан, барча комсомол ташкилотларига, иттифоқимиз аъзоси бўлган йигит-қизларга Мурожаат қилишни мақсадга мувофиқ, деб топди.

Ҳурматли ўртоқлар!

Комсомол Марказқўми Бюроси ушбу таклифларни сизларнинг эътиборингизга ҳавола қила туриб, ҳозирги аҳволнинг нақадар одатдан ташқари ва кескин эканлигини, Иттифоқни унинг аъзолари, барча ёшлар манфаатлари йўлида тубдан қайта қуриш зарурлигини тушунасизлар деб умид боғлайди.

Эртага—Ўрмон ходимлари куни

Ўрмони бор эл тўқ бўлади. Айниқса унда турли гиёҳлар, шифобахш ўсимликлар, мева-чевали дов-дарахтлар мўл бўлса. Машойихлар айтишади-ку, ўрмон бу тоза ҳаво, тиниқ сув, бетакрор гўша. Умрларга умр улашадиган маскан деб.

Ҳабибулла Жўраевнинг тақдириям тоғ ўркачлари, тиниқ сув булоқларга эгизак. У киши Бурчмулла ўрмон хўжалигида меҳнат қиладилар.

СУРАТДА: Ҳ. Жўраев қарамоғидаги ўрмонзорда.

И. ПОРТНОВ суратга олган.

ҚЎРИҚДАГИ Гагарин ноҳиясининг шоликорликка ихтисослаштирилган хўжаликларида ҳосил ўримига киришилди. Ўз комбайнларини биринчи бўлиб шолипояга олиб чиққан «Искра» ва «Правда» давлат хўжаликларининг механизаторлари гектар бошига 45 центнер ва ундан ҳам кўпроқ шоли янчиб олмоқдалар.

Гагарин ноҳияси — Сурхондарё вилоятида шоли етиштирувчи асосий макон. Бу ерда 6665 гектар ердан 34 минг тоннага яқин дон олиш, шундан қарийб 22 минг тоннасини давлатга сотиш режалаштириб қўйилган. Ўримни энг мақбул муддатларда — 25 кун ичида туаллашга қарор берилди. Ҳозир машина-механизмларнинг узлуксиз ишлаб туришини таъминлашга асосий эътибор берилмоқда. Комбайнларга махсус ремонтчи гуруҳлар хизмат қилмоқдалар, улар эҳтиёт қисмлар етишмай туришига қарамай ҳамма машиналар далада ишлай оладиган бўлишига интилмоқдалар.

Илғорларни рағбатлантириш учун ноҳия меҳнаткашларига 15 та енгил автомашина ажратилди.

(ЎзТАГ мухбири).

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

КОНТАКТ

ФАҚАТ ИШБИЛАРМОНЛАР УЧУН

Ижара, қўшма ва кичик корхоналар, кооперативлар, ассоциациялар, концернлар, акционерлик жамиятлари, мол — хом ашё биржалари, брокерлик идоралари ва бошқа тадбиркорлик ташкилотлари раҳбарлари

ДИҚҚАТИГА!

Қафолати чекланган «ҚОНТАКТ» жамияти «1992 йил жумҳуриятимизда мустақил равишда маҳсулот ишлаб чиқарувчи ва хизмат кўрсатувчилар» деб номланган

БАДИИЙ-БЕЗАКЛИ ИНФОРМАЦИОН — МАЪЛУМОТНОМА ТЎПЛАМИНИ

НАШРГА ТАЙЁРЛАМОҚДА

Унда мулкчиликнинг турли шаклларига асосланган 4 мингдан зиёд ижара, қўшма ва кичик корхоналар, кооперативлар, ассоциациялар, концерн, акционерлик жамиятлари ва бошқа тадбиркорлик ташкилотлари фаолиятлари тўғрисида маълумотномалар ўрин олади. Тўплам (унинг ҳажми 300 бетдан кўп бўлиб, тиражи 20 минг нусхадан кам эмас) Сизни Ўзбекистоннинг ўзига хос бой ва турли хил бозор маҳсулотлари билан таништиради. Шунингдек, жумҳуриятдаги корхоналар билан тўғридан-тўғри амалий алоқа ўрнатишингизга ёрдам беради. Сиз ундан ўзларингизга мақбул келадиган корхона раҳбарларининг исм, фамилиялари, кўрсатаётган фаолияти тўғрисидаги хабарларни, телефонлар, телетайплар, телекслар, телефакслар номерлари, ташқи иқтисодий банк ҳисоб счёти ҳақидаги маълумотларни оласиз.

Тўплам мамлакатнинг барча минтақаларига тарқатилиши мўлжалланмоқда. Бу эса Сизга ўз маҳсулотларингизни Совет Иттифоқининг барча ҳудудида реклама қилишга ёрдам беради.

Агар бизнинг таклифларимиз Сизни қизиқтирган ва ўз корхонангиз тўғрисида мазкур тўпламда маълумот, информация бермоқчи бўлсангиз қуйидаги манзилгоҳга хат юборишингиз мумкин: 740000, Урганч шаҳри, А. Герман кўчаси, 16-уй. «Контакт» кафолати чекланган жамият.

Шундан сўнг Сизга зудлик билан маълумот — информацияни тўпламда жойлаштириш шартлари, тегишли анкета, шартнома-буюртма намунаси юборилади.

ТЎПЛАМДАГИ МАЪЛУМОТ — ИНФОРМАЦИЯ УЧУН 120 СЎМ ПУЛ ТЎЛАНИШИ КЕРАК

Агарда тўпламдан корхонангиз ҳақида безаклар билан батафсилроқ маълумот ўрин олишини хоҳласангиз, хоҳишингизга кўра дарҳол бадиий-безакли материаллар тайёрлаш учун юксак малакали суратчилар, рассомлар юборилади. Уларнинг меҳнат ҳақи айрим нархлар бўйича тўланади.

Тўпламда реклама бериш нархини эса қуйидаги жадвал орқали аниқлаб оласиз (саҳифа формати 210х300 мм).

форматига нисбатан қисмлари	пул нархи (сўм)
1/16	125
1/12	167
1/8	250
1/7	286
1/6	334
1/5	400
1/4	500
1/3	670
1/2	1000
3/4	1500
1 бет	2000
2 бет	4000

Агар реклама бадиий-безакли шаклда бериладиган бўлса унинг нархи юқоридаги жадвалга нисбатан 60 процент, иккита ёки ундан кўп бўёқ ишлатилса, 35 фоизга кўпаяди.

1—16 ФОРМАТГА ҚУЙИДАГИ РЕКЛАМАНИ БЕРИШ МУМКИН:

Кафолати чекланган «Контакт» жамияти сизнинг корхонангиз тўғрисидаги рекламани тўпламда чоп қилишни таклиф этади.

Газета, радио ва телевидениедаги реклама фақат бир кун яшайди. Рекламалар тўплами эса уммонсиз бозор денгизида сизнинг доимий ва ишончли ҳамроҳингиз бўлади.

ҚАФОЛАТИ ЧЕКЛАНГАН «ҚОНТАКТ» ЖАМИЯТИ КОРХОНАНГИЗ РЕКЛАМАСИНИ ТЎПЛАМДА ЧОП ЭТИШНИ ТАКЛИФ ҚИЛАДИ.

РЎЗНОМА, РАДИО ВА ТЕЛЕВИДЕНИЕДАГИ РЕКЛАМА БИР КУНГИНА ЯШАЙДИ, ХОЛОС.

РЕКЛАМА ТЎПЛАМИ СИЗНИНГ БОЗОР УММОНИДАГИ ДОИМИЙ ВА ИШОНЧЛИ ҲАМРОҲИНГИЗДИР!

Бизнинг ҳисоб счётимиз: 000606704, Урганч шаҳрининг Агропромбанкида, коди 736017.

Бизнинг манзилгоҳ: 740000, Урганч шаҳри, А. Герман кўчаси, 16-уй.

Маълумотлар учун телефон: 8-36222-40294.

Марҳамат, бизга ёзинг ва телефон қилинг!

ҚАФОЛАТИ ЧЕКЛАНГАН «ҚОНТАКТ» ЖАМИЯТИ

ХХ аср кундалиги

ХАБАРЛАРДА ОЛАМ НАФАСИ

ВАШИНГТОН. (ТАСС мухбири Андрей Федяшин). Президент Буш АҚШга ташриф буюрган Польша Бош вазири Ян Белецкийни чоршанба куни Оқ уйда қабул қилди.

Польша Бош вазирининг айтишича, учрашув чоғида Америко-Польша амалий ҳамкорлигини кенгайтириш масалалари, СССРда давлат тўнтариши қилиш йўлидаги уриниш мағлубиятга учраши натижасида вужудга келган мутлақо янги шароитда Европа хавфсизлиги муаммолари, Польша иқтисодиётининг ҳолати муҳокама қилинди.

Польшанинг НАТО блокига қўшилиш эҳтимоли борми, деган саволга жавобан Ян Белецкий СССРда исён кўтариш учун қилинган уринишдан кейин вазият мутлақо ўзгарганини ва Польша НАТОга «ўз хавфсизлигини таъминлайдиган «соябон» деб қараётганини, бироқ «хавфсизлик ғарбдаги, шарқдаги қўшниларимиз билан, чехословакиялик ва венгриялик дўстларимиз билан яхши муносабатларга ҳам асосланиши лозим»лигини айтди.

Учрашувда келгуси қиш фаслида СССРга инсонпарварлик юзасидан озиқ-овқат билан ёрдам бериш тўғрисидаги масала ҳам муҳокама қилинди, деди у. Бошқа масалалар қатори Польшанинг мана шундай ёрдамда қатнашиш имконияти тўғрисидаги масала ҳам кўтарилди. «Биз бундай ёрдамда қатнашишни хоҳлаймиз, бунинг ҳақини қисман бизнинг ҳукуматимиз, қисман эса, эҳтимол етти мамлакат гуруҳи қопласа деймиз», — деб таъкидлади Я. Белецкий.

ГАВАНА. (ТАСС мухбири Сергей Кутиков). СССР Президенти Михаил Горбачев Куба ҳудудидаги совет қўшинлари олиб кетилишини айтганлиги маълум. Куба Ташқи ишлар вазирлиги чоршанба куни буни халқаро меъёрлар ва мавжуд Совет-Куба шартномалари нуқтаи-назаридан «йўл қўйиб бўлмайдиган бир иш» деб баҳолади. Куба Ташқи ишлар вазирлиги бу нуқтаи назарни изоҳлаб, «Президент Горбачевнинг бу гапидан аввал Куба томони билан маслаҳатлашув ҳам ўтказилмади, олдиндан огоҳлантириб ҳам қўйилмади» деган гапни айтди.

«Совет ҳарбий хизматчилари бизнинг мамлакатимизда халқаро ҳуқуққа ва иккала мамлакат ҳукуматлари ўртасидаги битимларга мувофиқ турибди, Кубанинг мудофаа қобилияти нуқтаи назаридан олганда, бу ҳарбий хизматчиларнинг сони анча оз ва асосан рамзий тусга эгадир» дейилади вазирликнинг баёнотида.

Куба Ташқи ишлар вазирлигининг уқтиришича, АҚШ давлат котиби Ж. Бейкер журналистлар билан учрашув вақтида «Қўшма Штатлар ҳукумати қонунга хилоф равишда босиб олган Куба ҳудуди — Гуантанамода жойлаштирилган америко ҳарбий хизматчиларини ҳатто эслагани ҳам йўқ».

СОФИЯ. (ТАСС мухбири Владимир Абросимов). Болгар социалистлари партиясининг сиёсий мухолифи — демократик кучлар иттифоқи чоршанба куни сайловолди ҳаракат дастурини эълон қилди. Унга «Болгарияни қайта тиклаймиз» деган сўзлар шиор қилиб олинган.

Болгар демократлари «тузумни ўзгартириш»ни ўз фаолиятининг асосий йўл-йўриғи қилиб олганлар. «ХХ аср охирларида дунё мудҳиш коммунизмдан қутила бошлади, — дейилади ҳужжатда. Марказий ва Шарқий Европа мамлакатларидаги демократик жараёнлар ривожланиб бораётганлиги, Совет Иттифоқидаги сўнгги воқеалар бизнинг йўлимизни ҳам кўрсатиб берди: озодлик ва демократия, ижтимоий мўл-кўлчилик учун, иқтисодий ва сиёсий тузумни ўзгартириш учун, — муносиб турмуш ҳақидаги орзу-умидлар рўёбга чиқиши учун овоз берамиз».

Ташқи сиёсат соҳасида демократик кучлар иттифоқи ҳақиқий суверенитетни ва пухта чегараларни, Болгариянинг Болқондаги ва Европадаги барқарор мавқеини, болгар фуқароларини маърифатли дунёга ошно қилишни таъминлайдиган йўлни ўтказишга интилади.

БЕЛГРАД. (ТАСС мухбири Анатолий Бочаров). ЮСФР Халқ мудофааси иттифоқ котибияти махсус хабарнома тарқатди. Унда айтилишича, Югославия ҳарбий маҳкамасининг маълумотларига қараганда, август ойининг охиридан бошлаб Хорватия қишлоқ хўжалиги авиациясининг тайёралари Венгриянинг Надьканижа шаҳри билан Хорватиянинг Вараждин шаҳри ўртасида осмон йўлини вужудга келтирган. Бундан кузатилган мақсад, Хорватиянинг танглик ҳукм сураётган жойларига яширин равишда қурол-яроғ ва ҳарбий анжомлар юборишдан иборат. 1,5 тоннагача юк ташийдиган қилиб махсус жиҳозланган «АН-2» тайёралари ҳаво қатнови тўғрисидаги қонунга хилоф равишда Венгрия билан Хорватия ўртасида тинимсиз қатнаб турибди.

РАДИОЭШИТТИРИШНИНГ ВОҚЕАЛАРГА ТАЪСИРИ

ВАШИНГТОН, 13 сентябрь. (ТАСС). Алоқалар ва радиоэшиттириш жаҳон тизими чинакам жаҳоншумул тус олди ва у дунёдаги ҳар қандай мамлакатда юз бераётган воқеаларга таъсир этишга қодир. АҚШ Президенти Жорж Буш АҚШ радиоэшиттириш миллий уюшмасининг Сан-Францискода ўтаётган съезди қатнашчиларига қарата сўзлаган нутқида ана шу фактни эслатиб ўтди. Бу ташкилот радиожурналистлар, продюсерлар ҳамда мамлакатдаги кўпгина етакчи радиоэшиттириш компаниялари ходимларини бирлаштирган. Жорж Буш мисол тариқасида Президент Михаил Горбачевнинг Форосда уй қамоғидан озод этилганидан сўнг журналистлар билан биринчи учрашувида айтган гапларини келтирди. Совет раҳбари ўша учрашувда Би-би-си, «Америка овози» ва «Озодлик» радиосининг эшиттиришлари мамлакатда юз бераётган воқеалар тўғрисидаги ахборотнинг бирдан-бир манбаи бўлганлигини маълум қилган эди.

РОССИЯ ПАРЛАМЕНТИ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ ТАШРИФИ

ТОКИО, 13 сентябрь. (ТАСС мухбири Владимир Солнцев). РСФСР Олий Кенгаши Раиси вазифасини бажарувчи Руслан Хасбулатов бошчилигидаги Россия парламенти аъзоларининг делегацияси Японияга ташрифни ниҳоясига етказиб, бугун аэрофлотнинг Токиога қатнайдиган тайёрасида Москвага учиб кетди. Таркибида РСФСР Олий Кенгаши иқтисодий ислоҳот ва мол-мулк қўмитасининг раиси Сергей Красавченко, РСФСР Олий Кенгаши маданият комиссиясининг раиси Федор Поленов ва РСФСР ташқи ишлар вазирининг ўринбосари Георгий Кунадзе ҳам бўлган. Делегация Японияда бўлган беш кун давомида Япония парламенти, ҳукумати, ҳукмрон либерал -демократик партия ва мухолиф партиялар, раҳбарлари, таниқли ишбилармонлар билан учрашди.

Р. И. Хасбулатов Япония Бош вазири Тосики Кайфуга РСФСР Президенти Борис Ельциннинг шахсий мактубини топширди. Мактубда Россия раҳбариятининг Япония билан муносабатларга ёндашувининг асосий қоидалари баён қилиб берилган. Жумладан, унда аввал кўзда тутилган йўлдаги ҳудудий муаммоларни ҳал қилиш даврий босқичларини қисқартиришга қаратилган, Б. Н. Ельцин ўтган йилнинг январида таклиф этган сифат ўзгаришлари акс этган Россия делегациясининг бошлиғи Россияга бир неча миллиард долларлик шошилинч иқтисодий ёрдам бериш тўғрисидаги илтимос билан Япония раҳбарларига мурожаат қилди.

Мусиқа хиёбони

«Халқнинг ўзи ҳакам»

(«ҚАМОЛОТ-90» ТАНЛОВИНИНГ СОВРИНДОРИ, ИСТЕЪДОДЛИ ХОНАНДА ИЛҲОМЖОН ИБРОҲИМОВ БИЛАН СУҲБАТ)

— Илҳомжон, суҳбатимизни самимий ўтказсак, деган дим...

— Жуда соз-да! Табиийликка нима етсин!

— «Ёш ленинчи»ни ўқиб турасизми?

— Ўқимасдан тура оласизми десангиз тўғрироқ бўларди. Рўзномангизнинг ашаддий мухлисиман-ку! Ҳар қандай вазиятда ҳам вақт топиб, уни ўқиб чиқаман. «Ёш ленинчи»нинг тили, мақолаларнинг мавзуи, журналистларнинг услуби менга жуда ёқади.

— Мана Сиз жумҳурият ёш хонандаларининг «Камолот-90» танловида иштирок этиб, кўпчиликнинг назарига тушдингиз. Лекин, ғолиблик шоҳсупаси Сизга насиб этмади...

— Бир пайтлар «ойнаи жаҳон» орқали «Марҳабо, талантлар!», «Даврамизга марҳабо!», «Зеҳн» каби танловлар олиб кўрсатилар эди. Ана шу танловларда не-не истеъдодлар кашф этилмади дейсиз. Назаримда «Камолот»ларнинг асл мақсади ҳам жумҳуриятимизда яшаб, ижод этаётган, катта саҳналар билан «тиллашиб» улгурмаган ёш хонандаларни халққа яқиндан таништиришдан иборат. Энди танловларнинг ўтказиш тартибига келсак, уни бироз ўзгартириш зарурмикан, деб ўйлаб қоламан. Аввало, «Камолот»нинг обрўйини сақлаш керак. Бунинг учун ҳар йили танлов ўтказишга ҳожат йўқ, менимча. Агар шундай қилинмаса, танловда иштирок этувчиларнинг фикри-зикри умрбоқий, чин маънодаги қўшиқ яратишда эмас, балки, қандай қилиб бўлмасин ўша Сиз айтган «шоҳсупа»га чиқиб олиш билангина банд бўлиб қолади. Биттагина қўшиқни амал-тақал қилиб яратишу, беш-ўн кун овоза бўлиш дегани танловга ҳам, унинг таъсисчиларига ҳам обрў келтирмайди. Кейин ҳакамлар таркиби тўғрисида ҳам жиддийроқ бош қотирадиган пайт келди. Менга қолса, халқнинг ўзи ҳакамлик қилгани яхши...

— Сиз танловда миллий мусиқа асбоблари жўрлигида қатнашдингиз. Нима, замонавий асбобларга ҳушингиз йўқроқми дейман?

— Нега энди? Тараққиётни ҳеч қачон инкор этмаганман. Бошқа халқ ижодига мансуб бўлган мусиқа асбоблари ўзбекча «сайраса» яхши эмасми? Асосийси, четга тақлид этмасак бўлди. Танловда ижро этган қўшиғим соф ўзбек табиатига мос бўлганлиги учун ҳам уни танбур, ғижжак, най жўрлигида ижро этувдим.

— Дарвоқе, «Аламим бор...» қўшиғи Сизга омад келтирган эди. Унинг яратилиши ҳақида икки оғизгина...

— Ҳа, тўғри айтдингиз. Бу қўшиқ ўзимгаям жуда ёқади. Унинг матнини Рустам Бой Муҳаммад деган дўстимиз ёзган. Шеър вилоят «Коммуна» рўзномасида эълон қилингач, биз унга куй бастaладик. Албатта, қўшиқнинг яратилиши осон кечмади, уч-тўрт хил куй ёздик. Ниҳоят, шу мавзудаги шеърларга битилган мусиқалардан фарқлироқ куй яратиб, қўшиқни илк марта танловда ижро этдим. Меҳнатимиз зое кетмади, менимча. Шу баҳона элга танилдик, кейин шеър муаллифи билан танишдик.

— Илҳомжон, Сизни нима ташвишга солади?

— Оғир савол... Қайси бирини айтишга ҳам ҳайронман. Мени инсон сифатида вазмин халқимизнинг бугунгидай аянчли аҳволи, санъаткор сифатида эса ўзбек санъатининг ривожланиш ўрнига майдаланиб кетаётгани ташвишга солади.

— Агар ихтиёр Сизда бўлганида нима қилар эдингиз?

— Э, қизиқмисиз? Ихтиёр ҳеч қачон менда бўлмайдида, хаёлпарастликка ҳушим йўқ. Лекин, шундай бўлганида эди, «ҳамманглар «Ёш ленинчи»га обуна бўлинглар» деган ҳам бўлардим.

— Раҳмат. Айтганча, муштарийларга қаерда ишлаётганингизни айтмадингиз-ку!

— Ҳар қалай унчалик катта даргоҳда эмас. Фарғонадаги Ҳамза номли ёшлар ижодкорлиги марказининг «Сайёд» дастасида ишлаяпман.

— Дилдан суҳбатингиз учун ташаккур, Илҳомжон!

Жуманазар НУРИММАТОВ суҳбатлашди.

Жумҳуриятда хизмат кўрсатган артист, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти соҳиби Маҳмуджон Азимов созандалари билан. Суратқаш И. ШЕРБЕК.

БИР ЧИМДИМ ФИКР

Яқинда троллейбусда ишга кетаётиб, бехосдан икки одамнинг суҳбатини тингладим. Ўрта ёшлардаги, кўринишидан зиёлинамо киши (у телевидениеда ишласа керак) ўртоғига:

— Бизда «летучка бўлди, энди Охунжон Мадалиевнинг Муҳаммад Юсуф шеъри билан айтиладиган «Кўнглимда бир ёр» қўшиғи умуман ойнаи жаҳонга олиб чиқилмайди. Сабаби ёшларнинг тарбиясига салбий таъсир етказар эмиш.

Наҳотки шу гап рост бўлса. Ахир биз ёшлар бу қўшиқни жон дилдан севамиз-ку...

Акмал ОЧИЛОВ,
В. П. Чкалов номидаги авиазавод ишчиси.

* * *

Дадахон Ҳасанов ўзининг ҳақгўй қўшиқлари билан дилимизни ром қилган. Нега унинг қўшиқлари ойнаи жаҳон орқали янграмай қўйди? Уни халқдан пинҳон сақлашмоқда. Наҳотки ҳали ҳам матбуотимиз халқни алдаб келаётган бўлса? Менимча, ўз мустақиллигини таъминлаган халқ бу кунлар учун курашган ҳақиқий санъаткорларини ҳам қадрига етмоғи керак.

Салом ҲАМРОЕВ,
Шаҳрисабз ноҳияси.

* * *

Радио ходимлари кунига бағишлаб Ленин комсомоли истироҳат боғида ўтказилган концертда ёш хонанда Маҳмуджон Азимов қўшиқ куйлади. Қўшиқ матнини тўлиқ билардим. Аммо негадир Маҳмуджон ака уч мисрадан айтмоқда эди. Хонанда фикримни сезгандай: «Мен бу шеърни тўлиқ қўшиқ қилганман. Лекин ойнаи жаҳон ва овозингорда бу қўшиқни қирқиб ташлаяпти», деб қолди. Ё раб. Наҳотки қўшиқни яримта қилиб бўлса?

110 нафар киши номидан
Дилфуза АКБАРОВА.
Тошкент шаҳри.

* * *

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Ортиқ Отажоновнинг қўшиқларини халқимиз севиб тинглайди. Лекин нима учундир у ҳали халқ артисти бўла олмади? Бу унвон халқ севган хонандага бериладими ёки айрим раҳбарларга ёққангами?

Салом билан
Н. ЙЎЛДОШЕВ.
Т. ҲАКИМОВ.

Сиз севган қўшиқ

АЛАМИМ БОР

Толкўчанинг уйқусини бузганлар,
Қийқиришиб қош-кўзини сузганлар,
Бир шўрликнинг кўксига тиғ урганлар —
Аламим бор «Ёр-ёр» айтган қизларда.
Паранжига ўраниб ёр кетадир,
Ўзга танда менинг дардим нетадир,
Юраккинам бўзлаб-бўзлаб айтадир:
«Аламим бор «Ёр-ёр» айтган қизларда».
Шум янгалар ёр кокилин ўрган кун,
Сузик кўзга аччиқ ёшлар тўлган кун,
Мен азобдан минг тўлғониб ўлган кун —
Аламим бор «Ёр-ёр» айтган қизларда.
Чимилдиқда ағёр кутар ёримни,
Ким етқазар унга менинг оҳимни,
Чилдирманинг саси босар додимни —
Аламим бор «Ёр-ёр» айтган қизларда.
Ойдин кеча бугун менга дор ўлди,
Ёлғиз кўнглим оёқ ости, хор ўлди,
Кимларга кенг дунё менга тор ўлди —
Аламим бор «Ёр-ёр» айтган қизларда.
Ваъдаларинг ёлғон бўлса, малагим,
Сойлар тақсин сенга олган зирагим,
Эсиз, менинг эсизгина Тилагим —
Аламим бор «Ёр-ёр» айтган қизларда...

Рустам БОЙ МУҲАММАД.

ХОРАЗМЛИК РАҚҚОСА

Ана созанда созини обдон тайёрлаб, Хоразм «Лазги»сини завқ билан айта бошлади. Омон-омоон, омоонн-ей. Даврага товусдай товланиб, майда қадамлар билан раққоса отилиб чиқди... Омон-омоон, омоонн-ей... Унинг бутун вужуди шамол тебратган баргдай титрайди. Қўллари гоҳ илон, каби тўлғониб, гоҳо тўлқин мисол мавжланиб, кўзлари пирпираб ўйнайди. Қошлари эса керилиб, қалдирғочдай учишга тайёрланади. Мана ниҳоят қўшиқ авж пардага кўтарилди. Шу пайтда самога кўтарилгандай ҳис қиласиз ўзингизни... Хаёллар жунбушга келиб, ғам-ташвишларингизни унутгандай бўласиз. Қўшиқнинг шўхлигидан, рақснинг жозибасидан таъсирланиб, ич-ичингиздан унга қўшилиб ўйнаётганингизни сезмай қоласиз...

Яна «Лазги»нинг тугаб қолишига қарамасдан узоқ вақтгача қулоғингиз остида жаранглаб, кайфиятингизга кўтаринкилик бағишлаб турганини айтмайсизми?

Яқинда Хива шаҳрида бўлиб, Малоҳатхон Матчонованинг ижро маҳоратини кўришга муяссар бўлдик. Муяссар бўлдик деётганимизнинг боиси ҳозирги кунда жумҳуриятимизда ҳам янги, бетакрор ҳаракатлар билан уйғунлашган рақсларни учратиш анча қийин. Унинг ижро этган рақсларидаги ана шу бетакрорлик, кўз қарашлари-ю, оёқ-қўл ҳаракатининг табиий чиқиши бизни ўзига мафтун этди. Биз — бир гуруҳ санъатшунослар бу раққосанинг чиқишларини такрор ва такрор томоша қилиб роса завқландик. Айниқса, Тамара опа (марҳума) «ҳақиқий хоразмлик раққоса эканлар», деб ғоят юксак баҳо бергандилар.

Ҳа, унинг рақсларидаги нозокатли жилвалар, хилма-хил елка қоқиш, майда титрамалар ва ана шу мураккаб, аммо гўзал ҳаракатларга қалб ҳароратини қўшиб ижро этишнинг ўзи бир санъат. Раққосалардан талаб қилинадиган барча хусусиятлар, гўзаллик, маҳорат, табиийлик Малоҳатхонда мужассам.

Дарвоқе, Малоҳатхоннинг ана шундай иқтидорли раққоса бўлиб етишишида онасининг ҳиссаси беқиёс. Шарифахон Матчонова нафақат оқила, меҳрибон она, балки Огаҳий театрида 36 йил хизмат қилган фидойи актриса ҳамдир. У 120 дан ортиқ асосий ролларни зўр маҳорат билан ижро этган. Шунинг билан биргаликда қизи Малоҳатхонни ёшлигидан рақс сирлари билан мукаммал таништириб, ўргатиб борган она, ниҳоят ўз орзусига эришди. Қизи халқ севган раққоса.

Мен Малоҳатхоннинг рақсларини томоша қилар эканман, рақс санъатининг яна қайсидир қирраларини англагандай, яна қайсидир жозибасини кашф қилгандай бўлдим.

Шу кундан бери хаёлимда бир ўй айланади. Хоразм миллий рақс санъатини келажак авлодларга мукаммал етказиш учун бир китоб ёзсам.

Қачонки «Лазги» жаранглаб қолса, беихтиёр Малоҳатхонни, унинг фақат хоразмликларга хос бўлган рақс санъатини эслаб кетаман. Омон-омоон-омоонн-ей...

Роза КАРИМОВА,
Ўзбекистон халқ артисти.

СУРАТДА: Малоҳатхон Матчонова.

Жумабой ҚОЗОҚ сурати.

Шахсий фикр

КИМ КЎП?...

Ҳозирги давримиз қўшиқчилигига эътибор берар эканман, беихтиёр ижро этилаётган қўшиқлар тингловчисининг тоқатига тасанно ўқигим келади. Чунки «беқиёс санъат» намунаси бўлган ушбу асарларни фақат тишга тишни босиб тинглаш мумкин, холос. Гапнинг очиғини айтганда, қўшиқчиларимиз репертуари кун сайин назаримда, саёзлашиб кетяпти. Бир вақтлар ё тингловчи жиддийроқ эди, ёки бўлмаса куйланадиган қўшиқлар одамни жиддий бўлишга ўргатар эди. Биз доим тингловчиларнинг (айниқса ёшларнинг) савияси пасайиб кетяпти, жиддий асарни қабул қилмаяпти деб нолиймиз. Ахир саёз мазмунли, енгил-елпи мисралардан иборат бўлган нарсани эшитган тингловчининг маданий савияси қай даражада бўлиши мумкин? Қуйида айрим қўшиқчилар, эстрада шинавандаларининг ҳурматинимми, нимасинидир қозонган гуруҳлар ҳақида айрим мулоҳазаларни билдирмоқчиман.

Ҳозирги кунда ким кўп — қўшиқчи кўп. Лекин шоли курмаксиз бўлмагани каби уларнинг орасида ижрочилик маҳорати турли даражадаги санъаткорлар бор. Охунжон Мадалиев, Юлдуз Усмонова, Козим Қаюмов, Абдурауф Олимов сингари қўшиқчиларнинг ёшлар орасида ҳам, ёш бўлмаганлар ичида ҳам ўз тингловчилари бор. Уларнинг репертуаридан ўрин олган қўшиқлар асосан тингловчи томонидан яхши қабул қилинади. (Агар баъзи саёзроқ қўшиқларини ҳисобга олмаганда). Уларнинг ижрочилик маҳорати ҳам етарли даражада дейиш мумкин. Қўшиқ айтиб бировнинг кўнглини хушнуд этиш жуда мушкул вазифа. Буни ҳар бир санъаткор ҳар лаҳза ҳис эта билиши лозим. Шундай экан, санъат йўлига кирган инсон ўзини беҳудуд азобларга — ижод азобларига рўбарў қилади. Қўшиқчининг ҳар бир ҳаракати, текст танлаши, куй басталаши ва ниҳоят қўшиқни ижро этиши тингловчиларга маъқул келиши керак. Назаримда, айни шу талабларга айрим санъаткорларимиз, жумладан, талантли хонанда М. Холиқов ҳам унча эътибор бермаётир. Бу ижрочининг репертуарига диққат қилсак, унинг қўшиқлари мазмунан саёзлиги, бетаъсирлиги кўзга ташланади. Жумҳурият комсомоли мукофотини олган санъаткор айниқса қўшиқ тайёрлашда масъулият билан ёндашиши кераклиги барчага аён нарса. Лекин сўнгги пайтлардаги М. Холиқов ижро этган қўшиқларни тинглар эканмиз, таъкидланган масъулият сезилмаётганга ўхшайди.

Қўшиқ — санъат асари. Уни тинглаган одам ўйга толиши, мулоҳаза юритиши, фикрлаши лозим. Шу ўринда Ю. Усмонова, О. Мадалиевларнинг насиҳат ўрнидаги қўшиқларини эслатмоқчи эдим.

Сўнгги вақтда турли-туман эстрада қўшиқлари-ю, гуруҳлар ёмғирдан кейинги қўзиқориндек кўпайиб кетди. «Садо», «Оригинал», «Болалар», «Қарс» ва ҳоказо-ҳоказолар. Энди ижозатингиз билан ана шуларнинг ҳар бирини тавсифлаб ўтсак.

«Қарс» гуруҳининг чиқишини ўзбек халқига нисбатан ҳақорат деб қабул қилдим. Чунки улар ижро этган «Мажнунтол», «Олмача анорингга балли» қўшиқлари шу даражада тубанлик билан «таҳрир» қилинган эдики, бунга фақат ўзбек тилини билмайдиган, халқ қўшиғини тушунмайдиган одамгина чидаши мумкин. Мана, шу қўшиқлардан бир-икки мисра:

Жувон олманг, қиз олинг
Қизнинг қилиғи яхши(?!)
(«Олмача...»)

Бу нима деган гап? Кимга керак бу тахлит шармандалик? Бундай бепарда, бачкана мисраларнинг халқ қўшиғи матнига олиб киришдан мақсад нима? Умуман, бундай ўзбилармонликка ким рухсат берди? Таниқли хушовоз хонанда Козим Қаюмов радиодаги суҳбатларидан бирида «бир қўшиқни тингловчига етказиш учун бадиий кенгашдан ўтказиш лозим. Шу ишга ойлаб вақт кетади» деган гапни айтган эди. Энди бир ўйлаб кўрайлик. Рисоладаги қўшиқларни айтиб, уларни тингловчига манзур қилолган бир хонанданинг қўшиқлари ойлаб ўтолмаган бадиий кенгашдан юқоридагига ўхшаган бемаза, мисралар мажмуи қандай ўтди экан?

Худди юқоридагидай қўшиқларни «Садо» гуруҳининг репертуарида ҳам кўриш мумкин. «Қошингни қаро дейдилар» деб бошланувчи қўшиқда шундай бепарда мисраларни учратасиз:

Белингни толма дейдилар,
Жон укажоним, ёр-ёр.
Кўрсат белингни, мен бир
кўрайин,
Жоним укам-ей ёр-ёр.

Ахир белни кўрсатиш ярим яланғоч бўлиш билан тенг-ку! Наҳотки шунга ўзбек қизи (номига «ўзбек» эмас албатта) рози бўлса!

«Оригинал» жамоаси тўғрисида ҳам шундай эътирозларни билдириш мумкин. Чунки бу ансамблнинг иштирокчилари-ю ижро этган қўшиқлари ўзбек халқининг ҳатто бирор ҳаракатини ҳам акс эттирмайди. Бир-биридан бетаъсир сўзлар-у фақат шовқиндан иборат мусиқа мажмуи ўзбек тингловчисига нима бера олади? Узр сўраб шуни айтаманки, «Оригинал» номига чидаш мумкин эди-ю, «Бу нима, бу?» дегани нима эканлигига ҳалигача ақлим етмайди.

Кейинги пайтда «Болалар» деган гуруҳ оммалашиб қолди. Улар замонавий куй билан ёшларни ўзига ром этишса ҳам, қўшиқларидаги бадиий савия анчагина ночор. Қўшиқ мазмунига жиддий эътибор бериш керак.

Менинг мақсадим танқид қилишдан иборат эмас. Истардимки, юқорида баён қилинган мулоҳазалардан санаб ўтилган гуруҳ ва санъаткорлар тўғри хулоса чиқарсалар. Ўзбек тингловчиси ҳам том маънодаги санъат асарларини тинглаб, маънавий озуқа олса.

Турғун МУСАЕВ,
ТошДД ўқитувчиси.

Бир қўшиқ суҳбати

АЖАБ СИРЛАР

Ажаб сирлар бормиш субҳи сабода,
Умр акс этармиш оқар дарёда.
Умид юлдузлари порлар самода,
Мен бахтимни топгайман қай диллрабода!
Бизни ҳам севгучи бордир дунёда...

Шу бир сатр, шу сўнгги сатр — мовий кенгликлар томон етаклагучи, умид бергучи, ҳаёт ва хаёл тақдим этгучи. Мана сенга армонлар ортига яширинган муҳаббат, ол, олавер! Эъзозла — жавоҳир бу, умр тенги ўлчанадиган.

Барглар орасидан уялинқираб мўралаган шуъла — ажаб сирлардан воқиф этади. Сўнг руҳингга аллақаердан куй сизиб киради — бесўроқ, ўз ўлчови, ўз уммони билан. Сен эса бир нуқтага тикилганингча, муҳаббатдан умидвор хаёл сурасан...

«Бизни ҳам севгучи бордир дунёда...»

Ушбу сатрлар муаллифи ким? Танийсизми? Биласизми? Сўрайман ва аксариятдан йўқ, эшитганмиз... каби жавоб оламан. Биз мухбирларнинг камчилиги бу. Қай бир санъаткор ёки шоир эл назарига тушса, бир-биримиздан қолмас даражада мусобақалашиб, ҳалигининг ҳаёти, ижоди тўғрисида ёзамиз. Осмону-фалакка кўтариб, юлдуз этамиз. Ойнаи жаҳонда бир-икки марта кўрсатилса — тамом. Янги қўшиқчи, шоир туғилибди дейишади. Санъатдек кенг даргоҳга қимтинибгина қадам қўяётган ёшларчи? Тўй-маъракаларда маҳоратлари билан элни лол қолдирган, чиндан ҳам муҳаббатини қозонганларчи? Улар ҳам «ўз кўчаларида байрам бўлишини» кутиб юраверишади.

Лекин шундай шоир—санъаткорлар бор: даврий матбуотнинг қай бирини варақлаб кўрсанг «мана мен» деб кулиб тураверадилар. Улар ҳақида ҳам мақолалар ёзилади, турли эшиттиришлар тайёрланади. Қатор-қатор китоблари муштарийларини кутиб сарғаяди. Аммо негадир биз уларнинг ўз-ўзларини ташвиқот қила билишдек меҳнатларини қадрламаймиз. Асарларини қўлимизга олиб кўришдан нарига ўтмаймиз, қўшиқлари у қулоғимиздан кириб, бунисидан сирпанибгина чиқиб кетади.

Муроджон Раҳмонов камтарин инсон. Сиртдан машҳур. «Ажаб сирлар» шеърига Нуриддин Ҳамроқулов куй басталаб, ижро этгандан сўнг, у ҳар бир хонадонга кириб келди. Бундан ташқари Муроджон аканинг «Нилуфар» (Ғуломжон Ёқубов ижросида), «Излаганим», «Яхши кайфият» (ака-ука Ваҳобовлар ижросида), «Умидим қолди» (А. Дадаев ижросида), «Мағрур қиз» (Ҳ. Жўраев ижросида) каби шеърлари қўшиқ бўлиб, ўз мухлисларини топди. Шоир эса аксарият ҳолларда парда ортида қолади. Ваҳоланки, қўшиқ шеърдан, куйдан, ижрочидан яралган бир вужуд. Ҳар бирининг ўз ўрни бор.

Юлдуз Усмонова ижросидаги қўшиқлар шеърининг муаллифи ким эканлигини биламизми? Ёки ўша Муҳриддинлару Оҳунларнинг-чи? Доим эмас...

Муроджон акадан сўрайман:

— Сизнинг 200 дан ортиқ шеърларингизга куй басталанган. Сўнгги вақтларда сатирик шеърларингиз ҳам қўшиқ бўлиб, уларни Илёс Маллаев, Абдуҳолиқ Мамарасулов, Шерқўзи Ғозиевлар ижро этишяпти. Баъзи қўшиқларингизни бир кунда бир неча марта тинглаш мумкин. Одамлар ҳиргойи қилиб юради уларни. Сизни кўча-куйда танимасалар, исм-шарифингиздан ҳам пайқамасалар ўкинмайсизми? Ахир ҳар бир одамнинг танилгиси, обрў-эътибор қозонгиси келади. Бу табиий ҳол...

— Албатта. Лекин мен катта даргоҳларни орзу қилмаганман, қилмайман ҳам. Юқорига кўтарилиб, ўзини йўқотиб қўйганларнинг кўпини кўрдим, шулар сабоқ бўлган. Биласизми, эл-юртга танилиш учун кишининг ўзида ҳам ҳаракат бўлиши керак. Масалан, ур-йиқит қилиб концерт номерига ёзилиши ёинки, амал-тақал этиб ойнаи-жаҳонга чиқиши, радиода овозини ёздириши керак. Танишининг танишини топиб, у бу фахрий ёрлиқ билан тақдирланса, у ёғига ишлари юришиб кетаверади.

Шеърларим қўшиқ бўлиб куйланганида, баъзан кўчаларда кишилар уни қулоқ тутиб тинглашаётганини кўрсам, кўнглимдаги ғашлик тарқайди. Қалбимнинг бир парчаси кимларнингдир дилидан ўрин олганидан қувонаман. Шунга шукур қиламан...

— Қўшиқ тинглаб кўпинча унинг мазмунига, сатрларига беэътибор бўламиз. Тузукроқ тинглаб кўргач, шеърнинг бўшлигини ёки ўта соддалигини сезиб қоламиз.

— Қўшиқ учун яралган шеър жимжимадорликдан йироқда бўлиши, халқ тилига яқин, юқорида айтганингиздек содда бўлмоғи лозим. Буни қўшиқ жанри хусусиятларидан келиб чиқиб гапираяпман. Шеър маржонга терилгандек дона-дона бўлиши шарт. Мураккаб фалсафа билан фикрни етказиш қийин. Тингловчи мазмунни чақишга шошилиб қолади.

Дадахон Ёқубовнинг «Ҳаёт қувончлари ва ташвишлари» кўрсатувини узлуксиз тайёрлаб, олиб бораётган вақтлар эди. Ёдингизда бўлса кўрсатувда Н. Ҳамроқулов ижросидаги «Ажаб сирлар» қўшиғи такрор ва такрор берилиб борилган. Чунки у нафақат Д. Ёқубовнинг балки халқнинг севимли қўшиғига айланиб улгурган эди. «Бир кун, — деди Муроджон ака, — Дадахон хонамга кириб келди. Салом-алик йўқ. Ўпкаси тўлиб, ҳовлиққанича «Нуриддин айтаётган «Ажаб сирлар»ни сен ёзганмидинг, қара-я, энди билибман» дея қучиб, табриклай кетди. Ҳар бир қўшиғингни шундай қарши олишса, ижодинг, кунларинг зое кетмаётганига хурсанд бўлардинг».

...Кўчада кета туриб бир йигитнинг «Бизни ҳам севгучи бордир дунёда» дея аста ҳиргойи қилаётганини гувоҳи бўлдим. У ўз оламида, оҳанрабодек мафтункор ҳиссиётлар қанотида парвоз қиларди гўё. Шу сатрлар бахт берди унга, умид бахш этди. Муроджон Раҳмон элга кенг танилмаган, китоблари жовонларимизни тўлдирмаган бўлсада, нишону-унвонлар кўксини «безамаган» эсада, шеърларини, қўшиқларини ёшлар пинҳона, шивирлаб, юракдан айтадилар. Яна нима керак одамга!

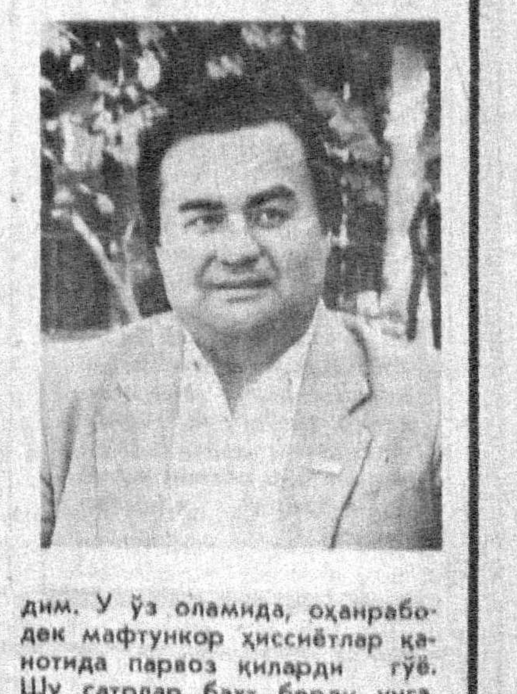

Яшнар КАРИМОВА

Ёшлар ижоди

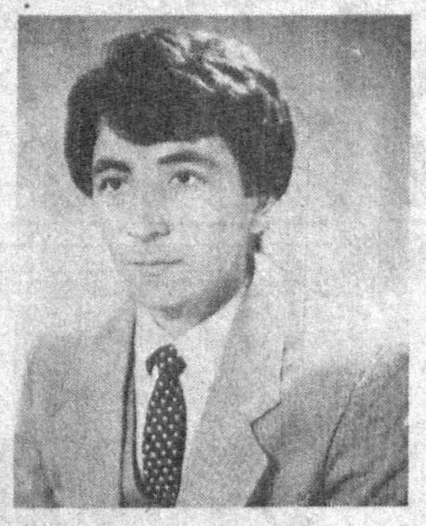

СОҒИНЧ

АКАМ САИДАЛИХОН ХОТИРАСИГА...

Қўқон томонларда гуллабди бодом,
Насимлар саҳарда келтирди исин.
Ва мен ўкинчларда ёниб батамом,
Излади энг азиз одамнинг изин.

Ташвишли бошимни силашга қўл йўқ,
Сирлар юрагимга чўкар тош бўлиб,
Илож йўқ, имкон йўқ, борарга йўл йўқ,
Армон юрагимдан чиқар ёш бўлиб.

Ўз ҳолимга қўймас серғулу замон,
Тирикчилик тинчлик бермайди жонга.
Барибир гулларкан бодомлар ҳамон,
Бошлаб кетаверар мени Қўқонга...

* * *

Сизнинг юзингиздан чимматни олдик
Иффат пардасини олганимиз йўқ.

А. ОРИПОВ.

Сенинг юрагингга бегона Кумуш,
Бир ҳарфин ҳам бермас сенга Навоий.
Сен учун муҳаббат, лаҳзалик юмуш,
Сен учун муҳаббат, енгил, ҳавойи.

Сенинг тушларингга кирмас хинолар,
Сени уфорларга буркайди Париж.
Сени овутади айшли кинолар,
Фикру хаёлингни банд этар хориж.

Аслингдан, наслингдан ғофил бехабар,
Ҳаёни ёт қилдинг ўз ҳаётингга.
Барибир бир куни хун қилғай кадар,
Ҳукмрон бўлғуси куз хаётингга.

Гавжум кўчаларда кезасан сарсон,
Танҳолик ҳамроҳинг, танҳолик ёринг.
Ҳақиқатни айтар дўстинг пушаймон,
Тушларингда қийнар қайтмас баҳоринг.

Саидолим ҲАЙДАРОВ.

Тақдир сўқмоқлари

ВАТАН ҚУЧОҒИГА ҚАЙТДИ

Афғон мухолифларининг қўлидаги собиқ ҳарбий асир, жангчи Намоз Оллаёров 12 сентябрь куни тайёрада Қобулдан Тошкентга келди. Унинг ватан қўйнига қайтиш йўли узоқ ва оғир бўлди.

Тўрт йил муқаддам Намоз асирга тушиб қолган эди. У ўртоғи билан сув олиш учун бўлинма ташқарисига чиққан пайтда қўлга тушиб қолган. Шу йиллар давомида юртдошимиз фақат бир ният, ватанга қайтиш нияти билан яшади, уни ушлаб кетган гуруҳ бориш қийин бўлган тоғ орасида жойлашган эди. Ҳарбий асир қочишни неча марталаб режалаштириб кўрди-ю, лекин ҳеч иложини тополмади.

Мана, ниҳоят, она диёрдаги самимий учрашув. Шу тайёрада етиб келган СССР Олий Кенгаши армия ёшлари ишлари билан шуғулланувчи кичик қўмитанинг раиси В. П. Золотухин қўналғада ЎзТАГ мухбири билан суҳбатда бундай деди:

— Биз Оллаёровни қутқариш ишига шу йил бошларида киришган эдик. Қийинчиликлар, муаммолар кўп бўлди. Афғон ўртоқлар ёрдам беришди. Кичик қўмитамизнинг масъул гуруҳи асирликдаги жангчиларни аниқлаш ва қутқариш ишини давом эттирмоқда.

Тайёра кечаёқ Тошкентга келиши мумкин эди. Аммо Қобул қўналғасига ракета ёғдириб туришди. Бугун ҳам тайёрадан сал нарида бир неча ракета портлади, аммо, ҳайрият, фалокат даф этилди.

Укасини кутиб олиш учун Тошкентга келган Б. Сафаровнинг қувончи ичига сиғмас эди.

— Бугун биз учун қўшалоқ байрам, — деди у. — Биз Ўзбекистоннинг мустақиллиги ҳақида қонун қабул қилган жумҳурият Олий Кенгашининг навбатдан ташқари сессияси таассуроти билан яшаб турибмиз. Бунинг устига узоқ айриликдан кейин укам қайтиб келди. Қувонч устига қувонч.

Ўғли билан Қобулдан бирга келган Р. Оллаёров уни қучоғидан қўйиб юборгиси келмасди.

— Мен шу кунни илтижо билан кутган эдим, — деди ҳаяжонланиб қария. — Мен ўғлим тириклигига ва қайтиб келишига доимо ишонардим, энди бирга яшаймиз. Яхши яшаймиз.

Сурхондарё вилояти Жарқўрғон ноҳиясидаги «Сурхон» давлат хўжалигида Намознинг юртдошлари ҳам уни орзиқиб кутишаётгандир. Намознинг эндиги орзуси битта:

— Ўқимоқчиман, — деди у.

В. ДРАЧЕВ,
(ЎзТАГ мухбири).

* * *

СУРАТДА: (чапдан ўнгга) СССР Олий Кенгаши армия ёшлари ишлари билан шуғулланувчи кичик қўмитанинг раиси В. П. Золотухин, Намоз, отаси Рўзи Оллаёров ва акаси Бобоқул Сафаровлар.

Суратчи Р. ШАГАЕВ.

ТАЙСОН РИНГГА ЧИҚАДИМИ?

Кетма-кет ғалабалар қозониб, бутун дунёга шов-шув солган машҳур америқолик боксчи рингга чиқадими, йўқми деган савол ишқибозларни ўйлантириб қўймоқда. Гап шундаки, у ёш қизнинг номусига «текканлиги» учун Индианаполис шаҳар суди олдида жавоб бериши керак. Агар айблар унинг бўйнига қўйиб берилса Тайсон оз ҳам эмас, кўп ҳам эмас, 63 йил қамоқ жазосига тортилади деб ёзади Рейтер агентлиги.

Тахминий ҳисоб-китобларга қараганда суд 1992 йил бошларида бўлиб ўтиши керак. Тайсоннинг ўзига келсак у ҳамиша «оқ». Нима бўлганда ҳам 7 ноябрь куни жаҳон чемпиони Эвандер Холифилд билан ўтадиган баҳсда қатнашмоғим лозим дейди. Боксчининг адвокатлари хотиржам: у барибир оқланади.

Жаҳон чемпионининг шахсий соқчиси Эрл Питтснинг боши узра ҳам қора булутлар сузиб юрибди. 16 август куни Каплан исмли суратчи бир қиз билан тунги клубдан чиқиб келаётган Тайсонни розилик бермасада суратга олган. Соқчи Питтс бўлса фотоаппаратни тортиб олиб...

Агар айблар исботланса Питтс камида бир йил озодликдан маҳрум қилинади.

Мавзуга қайтиб

ФОРОСГА, ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИГА ҚАНДАЙ ҚИЛИБ УЧГАНЛИГИМИЗ ҲАҚИДА

«Улар ҳаттоки ҳақиқий давлат тўнтариши ясашни ҳам эплай олмадилар» — деди Вадим Бакатин тайёрамиз ҳавога кўтарилиб, Қрим томонга йўл олганида. Биз фақат бир нарсани аниқ билардик: Президентнинг ҳозирча ҳаётлигини...

«ТУ-134» ҳукумат тайёрасининг биринчи бўлмасидан Русия Вице-президенти Александр Руцкой, бош вазир Иван Силаев, Хавфсизлик кенгаши аъзолари Вадим Бакатин, Евгений Примаков ва бир қанча Русия халқ депутатлари жой олдилар. Иккинчи ва учинчи бўлмаларни ҳарбий автомат ва тўппончалар билан қуролланган ўттизга яқин ҳимоячилар эгаллашди. Ҳатто қаерга қўнишимизни билмаган ҳолда сафарга чиқдик.

Дастлабки маълумот жуда кам ва бир-бирига зид эди. Внуково йўлида Москвадан чиқиб кетаётган танк ва БТРлар карвонини кўрдик. Демак, фитначилар шаҳардан қўшинларни олиб чиқиб кетиш ва фавқулодда ҳолатни бекор қилишга қарор қилишибди-да. Ким билади дейсиз!

Балки улар аҳолига нисбатан бронотехникадан фойдаланиш унча қулаймаслигига амин бўлгач, тактикани ўзгартиришмоқчидир.

Фазодаёқ Руцкой янги маълумотлар билан таништирди. Унинг айтишича, Ҳарбий Денгиз Флоти ҳамда Ҳарбий Ҳаво Кучлари бош қўмондонлари Чернявин ва Шапошников буйруқни бажаришдан бош тортишибди.

Шундан сўнг Язовнинг Москвадан қўшинларни олиб чиқиб кетиш тўғрисида буйруқ беришига тўғри келган чоғи. Бироқ шундай бўлишига қарамай қуролланган армиядан хавфлироқ бўлган ДҲҚнинг бўлинмалари қолган. «Бу савдолар тугаши билан биринчи қиладиган ишимиз ДҲҚдан ана шу бўлинмаларни чиқариб ташлашдир», — дейди Бакатин.

Примаков Вольскийга Президент Қримдан сим қоққанлигини маълум қилди. Силаев норози ҳолда бош чайқади ва Вольский баъзан «кўпиртириб» гапиришни ёқтиришини айтди, «Йўқ, бу ҳақда кўпчиликнинг олдида айтди» — ишонтиришга уринди Примаков.

«Унда тўғри бўлиши ҳам мумкин, — ён босган бўлди Силаев. — Барибир тушунарсиз, наҳотки улар Горбачевнинг алоқа боғлашига йўл қўйган бўлишса».

Энг ташвишли хабар шу бўлдики, бундан икки ярим соатлар олдин Внуководан Қримга икки тайёра фавқулодда вазият Давлат қўмитаси аъзоларини олиб учган. Улар орасида кимлар борлиги номаълум. Лекин Крючковнинг учгани аниқ. Улар нима сабабдан Горбачевнинг олдига бордилар? Биз етиб боргунча нелар қилишга улгуришаркин? Бизнинг Президент билан учрашишимизга, умуман Қримга қўнишимизга имкон беришармикан? Президентни бошқа жойга кўчиришлари ҳам мумкин.

Янгиликлардан бир-биримизни хабардор қилганимиздан сўнг, ҳаракат йўлини ўзгартиришга тўғри келди. Полковник Руцкой бу ерда бошқарувни ўз қўлига олди. Зобитларга хос қатъий оҳангда биз билан учаётган қуролли кучлардан фойдаланишнинг турли усулларини таклиф қила бошлади. Лекин ҳар эҳтимолга қарши биз адмирал Чернявинга денгиз пиёдалари бўлинмасини ажратиш илтимоси ва мабодо Белбекдаги Президент тайёрагоҳига қўнишга рухсат беришмаса, Севастополь яқинидаги ҳарбий тайёрагоҳлардан бирига тўхташимизни таъминлашини сўраб радиограмма юбордик.

Ёмони шундаки, биз Форосдаги Президент далаҳовлисида вазият қандайлиги ҳақида ҳеч нима билмас эдик. Шунга амин эдикки, Горбачевнинг шахсий қўриқчилари Крючковнинг махсус отрядлари томонидан ҳаракатлансизтирилган. Бундай шароитда биз томондан қурол ишлатишга жилла уриниш отишмага олиб келиши турган гап эди. Фитначилар озгина баҳона топилса, Президентни йўқ қилишдан ҳам, оқибатда бутун айбни бизга тўнкашдан ҳам тоймас эдилар. Бу йигитларга ҳаммаси барибир бўлиб қолган эди. Уларни қонуний ўлим жазоси кутаётганди. Бакатиннинг бу хулосалари Руцкойнинг жанговар иштиёқини сўндирди.

Белбек тайёрагоҳига қўнишга рухсат беришмади. Гўёки қўниш йўллари бошқа тайёралар билан банд ва уларни четга олиб қўйишнинг ҳеч қандай иложи йўқдек. Симферополга қўнишга рухсат беришларини сўрадик. Рухсат беришди. Симферополдан Форосгача машинада 1,5—2 соатлик йўл эди. Демак, биз Крючковдан деярли беш соат ортда қолмоқдамиз. Бу вақт ичида у не кароматлар кўрсатиб улгурган, бизга қоронғу. Симферополда илинж билан вертолёт сўрадик. Учта вертолёт ваъда қилишди. Бу ишимизни жуда осонлаштирган, лекин муаммолар туғдирганди. Чунки вертолётлар далаҳовли ҳудудига ёки унга элтувчи катта йўлга қўниши мумкин эди холос. Ҳар икки ҳолда ҳам улар бизга ўт очишлари ва кейин биз бемор Президент хавфсизлигини ҳимоя қилган эдик, дейишлари мумкин эди. Улар ҳарбий кучлар қаердандир учиб келди, уларнинг мақсадини аниқлаб ўтиришга вақт йўқ эди, деб ўзларини оқлашлари мумкин эди.

Бугун ғалаба шаробидан сархуш бир пайтда ҳукуматнинг «ТУ-134» тайёраси бўлмасида ўша дақиқаларда қандай таҳликали муҳит ҳукмронлик қилганлигини тасаввур қилиш қийин. Ўшанда биз етиб боргунимизгача далаҳовли Президентнинг шахсий қўриқчилари билан ўраб олинганлиги ва Президентга содиқ бу йигитлар далаҳовли ҳудудини назорат қилиб турганликларини, Крючков, Язов, Бакланов ва Тизяков билан сўнгги маротаба Горбачевга ҳужум қилиш учун эмас, бўйин эгиб кечирим сўраш учун келганлиги энди аён бўлаяпти. Бу ҳақда биз кейинчалик, кечқурун билдик.

Учганимиздан бир ярим соатлар кейин Белбекда қўнишга рухсат беришди. Кейин эса ҳаммаси хамирдан қил суғургандек енгил кечди. Қўниш йўлагида бизни Қрим автоном ССР Олий Кенгаши раиси Багров кутиб олди, Михаил Сергеевичнинг делегацияни қабул қилишга тайёрлигини ва саломатлиги жойидалигини айтди.

Кўз очиб юмгунча тўрт машина бизни Сарич бурнига олиб борди. Михаил Сергеевич аввал расмий делегациянинг ҳамма аъзолари билан учрашди, кейин эса тор доирада: Горбачев, Руцкой, Силаев, Лукьянов, Ивашколар суҳбатлашдилар. Лукьянов, Ивашко алоҳида рейс билан келишган эди. Фитначилар гуруҳи билан эса Горбачев ҳатто гаплашишни ҳам истамади.

Президент далаҳовлисида охирги кунлар нима юз берганди?

18 август куни соат 16.50 да далаҳовлига Президент аппарати бошлиғи Болдин бошчилигида гуруҳ кириб келиб, ҳокимиятни Вице-президентга бериш хусусида Горбачев олдига шарт қўйди. У эса рад жавобини қайтарди.

Ўша дақиқадан бошлаб далаҳовли барча алоқалардан узиб қўйилган эди, ҳатто ойнаижаҳон антеннасини ҳам бузиб ташлашганди. Почта рўзнома ва ойномалар, хатлар олиб келишни тўхтатиб қўйди. Ташқаридан маълумот олишнинг ягона манбаси қисқа тўлқинли радиоприёмник бўлиб қолди. Зеро, Президент ўз мамлакатидаги вазият ҳақида Би-би-си, «Америқо овози» каби радиостанциялардан маълумот олишига тўғри келди.

Денгизга чиқиш йўлини ҳарбий кемалар беркитиб қўйган эди. (19-куни катта кўчадан машинада ўтиб кета туриб бир неча километр масофада 5 та кемани учратдим), қирғоқда эса далаҳовлини қуролли бўлинмалар ўраб олган эди.

Далаҳовли ҳудудига ҳеч ким бош суқмаганди. Кейин ўзи гапириб беришича, Горбачев бу ерга киришга уринмоқчи бўлган ҳар қандай кимсага ўқ узиш ҳақида қўриқчиларга буйруқ берган экан.

Англашимча, фитначиларнинг мақсади бундай бўлган. Президент бетоблиги хусусида гап тарқатиб, уни бир неча муддатга ҳокимликдан четлаштириш, мамлакатнинг сиёсий ва иқтисодий йўлини ўзгартиришга уриниш, кейин эса уни воқеалар билан юзма-юз қолдириш эди: ё фитначилар бошлаган ишни ўзи давом эттиради, ёки... Улар шароитга қараб иш тутадилар.

Қаллоб «ҳокимиятчилар» шундай режаларга умид қилишганди. Президентни қўрқитиб қўлга олиш, маънан эзиш осон иш эмасди. Маълум вақт ўтиб унинг олдига Янаев, Крючков, ва Язов ўз шартларини қўйишганда, Горбачев уларни русчасига бўралатиб сўкди... «Мен ҳеч қандай шартга кўнмадим, — дея маълум қилди Михаил Сергеевич. — Позициямда қатъий туриб ҳеч кандай авантюрада қатнашмаслигимни айтдим. Бундан ташқари, зудлик билан Съезд ёки Олий Кенгашни чақиришни талаб қилдим. Фақат уларгина масалани ҳал қилишлари мумкин. Бошқа йўл йўқ эди. Бошқача бўлганида ё мен ўзимни ўлдиришим ёки ...керак эди. Бошқача бўлиши мумкин эмас...»

Кейинроқ у ҳар куни ўз талабларини у томонга етказиб турди. Шу билан бирга Михаил Сергеевич Президент Бушга ва ўзининг халқига мурожаати ёзилган пакетни ташқи қуршов халқасидан ташқарига узатишнинг иложини топди. Улар ўз эгасига етказиб берилдими, натижаси нима бўлди, билмадим. Менимча, бугун бу нарсалар унча муҳим аҳамиятга эга эмас.

Делегация аъзолари билан суҳбатда Михаил Сергеевич шуни тан олдики, Крючков ва Язовнинг сотқинлиги ҳеч кутилмаган воқеа эди. Бошқалардан кўра уларнинг фитнада иштирок этишларини кутмаган кўринади.

Форосда Лукьяновнинг қарашлари ночорроқ эди. Силаевнинг фикрича, у тўнтаришнинг бош ғоядорларидан...

Чоршанба кечқурун, Михаил Сергеевич, Раиса Максимовна, қизи ва набираси билан Белбек тайёрагоҳига Москвага учиш учун келди. Ўз тайёрасига эмас унинг ҳузурига келган делегация тайёрасига ўтирди. Лукьянов, Ивашко ва бошқалар бошқа тайёрада учдилар. Горбачев фитначилардан бири Крючковни ўз ёнига олди. Шунга амин бўлдимки, худо сақлайман деса ҳеч гап эмас экан: ахир энди ҳеч нарса йўқотмайдиган ДҲҚ бошлиғи кўп нарсага қодир эди...

И. СИЧКА.

Москва — Форос — Москва.

КАПАЛАК

ДАМ ОЛИШ САҲИФАСИ

Ранг-баранг олам

МАЙКЛНИНГ ХОББИСИ

● Ҳар кимнинг ўз хоббиси бор. Честерфильд (Англия)лик Майкл Робертсон ҳам бундан мустасно эмас. У нондан сухари тайёрлайдиган электр асбобларини йиғади. Ҳозирча унда 89 та экспонат бор. Электр асбоблари орасида 1935 йилда ишлаб чиқарилгани ҳам мавжуд. Майкл учун унинг азизлиги шундаки, уни отасига бир вақтлар совға қилишган. Шу боисдан бўлса керак, мазкур экспонат меҳмонхонада, уйнинг тўрида сақланади.

ФАМИЛИЯДОШЛАР УЧРАШУВИ

● Тюмендаги ширкатлардан бирида ишлайдиган Александр Медведовни ўрмонда қўзиқорин, маймунжон, қулупнайларнинг мўллиги ром қилиб қўйди. Мева теравётиб ўрмон ичкарисига қандай кириб кетганини ҳам сезмай қолибди. Бир маҳал қараса, рўпарасида иккита айиқча ўмбалоқ ошиб ўйнаётибди. Анча пайт нима қилишни билмасдан анграйганча қотиб қолди. Ҳатто айиқчаларнинг онаси келиб қолганини ҳам сезмади. Баджаҳл она фамилиядоши — Медведовни шундай тарсакилаб юбордики, Александр буталар орасига учиб тушди. Жазо қаттиқ бўлганидан Медведов бир ҳафтада зўрға ўзига келди.

УЯТ ЭМАСМИ!

● Владивосток кўчаларидан бирида бахтсиз ҳодиса рўй берди. Юқори тезликда келаётган машина отни уриб юборди. От тил тортмай ўлди. То давлат автомобиль назоратидан вакиллар келиб улгургунча манфаатпарастлардан бири отнинг бир оёғини кесиб олди. Қандай одамлар бор-а?!

АРМОНЛАРНИ ЧИЗАЁТГАН АЁЛ

Иқтидорли рассом Азиза Маматованинг тасвирий санъат оламига кириб келганита кўп йиллар бўлди. Ўтган давр ичида у жуда кўплаб асарлар яратди ва санъат мухлисларининг эътиборига ҳавола этди. Ижодда ўз йўлини топа олгани, суратларга бутун истеъдодини ва меҳрини бахш этгани учун ҳам обрў-эътибор қозонди. Рассомнинг илк асарлари ҳақида кўплаб тақризлар ёзилди.

Ҳозир Азиза «Абадият йўли» деб номланган асарни тугатиш арафасида. Бу сурат рассом ижодида алоҳида аҳамият касб этади. Чунки ўзбек адабиётининг шайдоси бўлган ижодкор Алишер Навоий, Абдулла Қодирий, Чўлпон, Усмон Носир, Ойбек ва Абдулла Ориповларни хаёлан бир даврага йиғади ва ўзига хос мулоқот уюштиради. У бу асарни Алишер Навоийга бағишлаб ўтказиладиган кўргазмага қўйиш ниятида.

Рассом устахонасидан янги суртилган бўёқ ҳиди аримайди. Демак, у янги асар устида иш бошлаган. Халқимиз дилида армон бўлиб қолган қайсидир сиймо дийдорлашиш учун яна оқ мато узра гавдаланади. Бунинг учун мусаввира қалбида жўш ураётган илҳом бир лаҳза бўлсада, сўниб қолмаса бас.

Иброҳим ЖИЯНОВ.

СУРАТЛАРДА: Азиза Маматова асарларидан намуналар.

Е. БОТИРОВ нусха кўчирган.

Бош муҳаррир Жаббор РАЗЗОҚОВ.

Таҳрир ҳайъати: М. АБДУСАМАТОВА, А. АҲМЕДОВ (бош муҳаррир ўринбосари), К. ЖУМАНИЕЗОВ А. ОРЗИМАТОВ, З. ОРТИҚХЎЖАЕВ, К. РАҲИМОВ, З. РИХСИЕВ, (масъул котиб), С. РУСТАМОВ, Қ. ЭШМАТОВ.

Таъсис этувчи: Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитаси
(УЧРЕДИТЕЛЬ ЦК ЛКСМ УЗБЕКИСТАНА)

Рўзнома 1925 йил 8 февралдан чиқа бошлаган.

БЎЛИМЛАР: ёшлар сиёсати — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-55-96; иқтисодиёт ва экология — 32-58-47; фан ва халқ таълими — 32-58-48; тарих ва маданий мерос — 32-58-47; спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; хатлар ва оммавий ишлар — 32-56-57; ахлоқ ва ахборот — 32-57-52; қабулхона — 32-56-58.

Манзилгоҳимиз: 700083. Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.
Индекс: 64607.
380.000 нусхада чоп этилади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Рўзномамиз ҳафтанинг сешанба, чоршанба, жума, шанба кунлари чиқади.

Янги рўзномада кўришгунча!

Ўзбекистон КП МҚ нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси.

Чоп этиш вақти соат 20.00 га белгиланган. Чоп этиш учун соат 20.00 да имзо чекилди.

Буюртма № 5991 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12